VOARCHADUMIA CONTRA ALCHIMIÃ: Ars diſtincta ab Archimia, & Sophia: cum Additionibus, Proportionibus: Numeris, & Figuris opportunis

Ioãnis Auguſtini Pãthei Veneti ſacerdotis.

PARISIIS,
Apud Viuentium Gaultherot, via ad Diuum Iacobum, ſub ſigno D. Martini.
1550.

CONCESSIO REVERENDISSIMI D. Legati apoſtolici.

LTOBELLVS Aueroldus Dei & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus Polen. S. D. N. Papæ Referen. & per totum Venetorum dominiũ, cum poteſtate Legati Cardinalis de latere, Legatus apoſtolicus. Dilecto nobis in CHRISTO Ioanni Auguſtino Pantheo, Veneto ſacerdoti ſalutẽ in domino ſempiternam, & cætera.

Mandamus igitur & præcipimus authoritate apoſtolica, qua ex munere legationis noſtræ huiuſmodi fungimur in hac parte: ne quis legationi noſtræ ſubiectus, id ipſum opuſculum ſiue Latina, ſiue Vernacula lingua perſcriptum: in locis legationis noſtræ huiuſmodi imprimere, aut impreſſum venundare, vendendúmve tradere vllis in locis aliquando audeat: ſine tuo, vel hæredum tuorũ conſenſu, & conceſsione. Qui contra Mandatum hoc noſtrum fecerit, & admiſerit: quibuſcunque in locis legationis prædictæ id fecerit: is ſtatim excommunicatus eſto: & præterea centum ducatorum auri pœna multetur. Quorum Vigintiquinque Accuſatori, qui etiam ſecretus tenebitur: Vigintiquin- Clauſula Bullæ.

que tibi damnũ patienti: cum quibuſuis codicibus huiuſmodi impreſsis: vigintiquinq; Executori, ſiue eccleſiaſtico, ſiue ſæculari per te eligẽdo: & reliqui vigintiquinq; Hoſpitali pauperũ incurabilium ciuitatis Venetiarum applicentur. Data, & cætera.

A. Epiſcopus Polen. Legatus.

Robertus Magius
Le. de Magiſtris.

Conceſsio Clariſsimorum D. Capitum illuſtriſſimi conſilii Decemuirum pro impreſsione huius operis.

INfra ſcripti Clariſs. D. Capita illuſtriſſimi Conſilij. X. Viſis, & optimè intellectis relationibus infra ſcriptis datis cũ iuramento D. Antonij de Fantis: & D. Victoris Fauſti doctorũ: ſuper quodam opere compoſito per venerabilem D. Ioannem Auguſtinum Pantheum Venetum, circa metallicas tranſmutationes, conceſſerunt eidem D. Ioanni Auguſtino: & ita præſentis ſerie concedunt, & permittunt: vt poſſit imprimere opus antedictum, & ita iuſſerunt annotari.

D. Hieronymus Lauredanus.
D. Hieronymus Barbadicus. Capita, &c.
An. de Franciſcis illuſtriſmi
CONSILII X. à Secretis.

ANDREAE GRITI ILLVSTRISS. VENEtorum Principi, Ioãnes Augustinus Pantheus Venetus sacerdos, Imperium fœlix, ac diuturnũ.

Vmmus ille Opifex rerum, cuius sapientiæ non est terminus, omnipotentia sua, hominem homini conciliat ad vitæ societatem. Hæc autem societas & congregatio, Ciuitas, & Respublica nuncupatur. Ciuitas autem omnis & si naturali, communíque totius populi consensu, & Iustitiæ robore constetur & conseruetur: Venetorum tamen CIVITAS SANCTA, præcipua quadam diuini numinis prouidentia, ex multarum circunquáque vrbium optimatibus, sæuitiam & immanitatem Atilæ totam tunc deuastantis Italiam, confugientibus (ceu quondam per arcam Noë à diluuio paucis seruatis) primum hunc in locum, vt infra (Anno Christi Iesu primo & vigesimo supra quadrigentesimum, octauo Calendas Aprilis: in hora & in angulo meridiei) sita est & congregata. Deinde quanquam variis bellorum turbinibus agitata sit sæpius ac vexata; diuina tamen ope semper

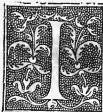
Ber.Iusti. niani de o. rigine vrbis Venetorũ in principio.c.

Sita erat in palta.

adiuta, tantum creuit, vt & omnium aliarum rerum publicarum (quæcunque fama celebrentur) nullius prorsus indigeat. Nam dici non potest quàm rectis sapientissimorum Principum consiliis, quàm fortibus factis, quàm sanctis Patrum institutis fundata, in dies melius ac fœlicius propagata fuerit. Quum ergo dominus æternus vniuersalis supernus, per quem Reges regnant, & Principes imperant: Te Serenissime, Inuictissiméque Princeps, post multas Legationes, & præclaros Magistratus sapiēter exactos: post illustre simul & fœlix Veneti exercitus imperium & moderamen: demumque post varios maris ac terræ labores, & libenter susceptos, & gloriose superatos: huic optimæ Reipublicæ Principem, Moderatorem, patriæq; Patrem meritò præfecerit: vt vnus esses, qui populum Venetum, & subditas Ciuitates, in tanto bellorum tumultu, tanta famis, pestisque miseria nonnihil titubantes, tua prudentia, tuáque animi magnitudine: veluti Hercules cælum non solum modo susciperes, & consolareris: verum etiam tuereris, & conseruares. Quis igitur tam impos mentis extiterit: qui non Te merito cunctis verum Patrem, & Defensorem prædicet? non instar excelsi Numinis veneretur. Quum præsertim Is sis, qui subuenias omnibus, omnibus prosis, omnium commodo consulas, & saluti. Nam quis nesciat bonum Principem non tantum sibi, sed suæ Reipublicæ, suis Ciuibus, suis denique Populis natum esse? Dum seditiosos, ac discordes opprimit: superbos, ac rebelles castigat: humiles, & studiosos erigit, ac extollit. Nam profecto societatis humanæ

humanę vinculum solueretur, nisi Præses aliquis adesset: cuius opera, studio, & authoritate, prauorum audacia reprimeretur: bonorum innocentia conseruaretur: studiosorum ingenia congruis virtuti præmiis allicerentur, & fouerentur: ac vitæ, & honoris præsidia subministrarētur. Pulchrum est enim hominem cæteris præstare: Ingenuis autem, & illustribus præesse: at quis non pulchrius censeat & laudabilius, posse multos efficere fœlices? Quæ (sanè) potestas summis laudibus est efferenda, quoniam Serenissime Princeps tibi non fortuna, sed virtute extitit comparata. Ad te Pantheus amplitudinis tuæ obseruantissimus confugit: ac supplex tuum Numē inuocat, obsecrátque, vt & se, & suum hoc opusculum de transmutatione, purificatione, multiplicatione, & proportione Argenti, pariter & Auri Voarchadúmia contra Alchímiam nuncupatum: tuo hilari, serenóque vultu suscipias, & tueare: ac (quo soles Clientuli cuiusque tui monumenta) præsidio prosequaris. Vale.

REVERENDISSIMO IN CRISTO PATRI, ET D. D. Altobello Aueroldo, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopo Polen. Sanctiſsimíque D. N. Papæ Referen. ac per totam ditionem Venetam, cum poteſtate Legati Cardinalis de latere, Legato digniſs. Ioannes Auguſtinus Pantheus Venetus ſacerdos, perennem fœlicitatem.

Andiu Voarchadúmiæ noſtræ (contra Alchímiam, via, & ratione ab Archimía, & Sophia, diuerſè) fœtus in lucem emerſiſſet (Preſul Reuerendiſs.) niſi Genius quidam, talibus verbis, aſsidue increpás, ab incepto deterruiſſet. Pantheu? Quis te furor agit? Qua tibi audacia tantum arrogas? Vt implumem adhuc Auiculam nido abigas? Cui tantũ abeſt, vt vires ſuppetant ad volatum: quo ne pedibus quidem tuto poſsit incedere? Quis hoc de te Pantee ſuſpicetur? Vt quo plura ſe impedimenta obiiciunt, eò impenſius hunc tuum fœtum emittere feſtines? Et quod eſt magis abſurdum: nõ Italiam modo, ſed vniuerſum terrarum orbem, velis eum peragere? Ac inſuper (quod præter animi tui ſententiam eſt) ANDREAM GRITVM Radiantiſsimum Venetæ Reipub. ſidus, à cuius auſpicaciſsimo Nutu, ac renutu, vniuerſus imperij ſtatus pendet: audeas incaute interpellare? Vide (quæſo)

quid

quid agas. Ille maioribus negociis est implicitus: quàm vt cuiusquam verbis posit vacare. Et nisi tanto lectore digna attuleris, futurum sine dubio est, vt vnde gratiam speras: inde cõtemptum, & odium referas. Meum itaque consilium (nec fortasse imperitum) hoc est, vel impotentem adhuc fœtum hunc tantisper educandũ, donec potentior, & longè gratior prodire posit: vel si prorsus edendum putas, ita exornare contendas, vt non turpis saltem videatur. His ergo monitis, sæpisimè castigatus addubitaui (fateor) aliquandiu, ne nimius patris indulgentisimimi amor, rectum iudicium falleret. Idcirco duos consului Censores, qui totum rursus opus, térque, quatérque ab initio ad finem vsque reuoluerent, explorarent, ac diligenter perpenderent. Discussis autem singulis quibúsque, nihil in toto opere deprehensum est, quod addi, vel detrahi, vel mutari debere videretur. Nanque opus suis perfectũ asserebant proportionibus. Partes vniuersas conuenire, insigni forma præstare, vegetum corpus esse, succi plenum, asiduo, ac diuturno labore firmatum: vt nullius critici iudicium exhorrescat: vnum duntaxat exceptũ est: Venusta scilicet oris elegantia: cum tamen eam nos volentes, scientésque dicendi magistris reliquerimus, contenti verborum simplicitate: vt illis verba, non sententiæ verbis ambitiosius inseruirent. In quo (nisi me iudicium fallit) humillimus sacrarũ literarũ stylus, in quo diutius versati sumus, hãc nostri sermonis negligentiam fouet, tuetúrque, vulgatis sæpius & vsitatis, quàm elegantibus, & exquisitis verbis vtens, quòd nihil ineptius habeatur,

quàm

quam in quæstione veritatis cognoscendæ, de verborum ornatu esse solicitum. Fides authoris non temerè solet esse suspecta: vbi insolentes vocum illecebræ affectantur. Qui flores pluris fructibus faciunt, non immeritò (tanquam inanes) à grauioribus viris reiiciuntur. Nos haud quaquam populi plausum quæritamus, satis habemus, ac super, si pauci silentes introspiciant, & aliquid tanquam stupidi, vel è penitissimis naturæ penetralibus, vel è remotissimis cæli adytis erutum admirētur. Reliquos verò, ceu indignos, & nostrorum cōceptuum ignaros paruipendimus, siue rudi ingenio, seu humili sermone inculti cēseamur. Cum hoc, vel imprimis gloriosum nobis futurum arbitremur, si hæc (qualiacunque sint) imperitiori multitudini displicuerint. Nec enim dicendi tantum gratia, lepósve, sapientē hominē reddit: Quin hoc etiam dedita opera facimus: vt cęlata veritate sub amariori cortice locutionis vulgus ignarum, à tātarum rerū lectione absterreatur: quemadmodum Voarchadúmici, Archicanopíq; consueuere, qui Argentum, & Aurum oleis, vel aquis occultant: quo videntes non videant, & intelligentes non percipiant. Circunspecti negociatores in Fionis, nō superficiem, sed clausam substantiā inquirunt. Hic etiā non de artificioso verborum ambitu, sed de rebus seriis palma quæritur, eò peremnior quod ea premuntur: quæ non in Gemmis, vel in aëre, sed in Auro, vel potius in sempiternis mētibus cudenda sint. Quippe quæ cognita, & seruata, vere beatum hominem reddant, si rebus agēdis nauiter detoperam: non si omniū linguarū venustate

tantum

tantum fuerit imbutus. Nos equidem hac re putamus gloriandum, quod meram (licet incomptam) veritatem Cabalisticis metallorum gratiorem videamus fore: quàm si eadem figmentis eloquentiæ, & vano coloris velamine in publicum peruenisset. Cum litera occidat, spiritus autem viuificet. Sed si hæc vera essent (fortasse) quippiam contra nos merito dici possent, vnde Aduocati, atque Ducis auxilium implorandum est: cuius patrocinio quacunque libeat ingredi, liber aditus pateat. Atque ne diutius immoremur, en Altobellus Aueroldus, nobilis Brixianus, Dei, & Apostolicæ sedis gratia, Polen. Episcopus, propontifex optimus. En altro omnibus mysticæ Philosophiæ candidatis patronus: cuius auspicio, & authoritate, si libellus hic æditus fuerit, cum apud omnes alios terrarum Dominos, tum præcipue apud Venetorum ducem serenissimum, pientissimúmque Senatum, sine vllo metu reprehensionis, Victor volitare poterit. Hic Reuerendiss. Antistes, vt antiquissimam gẽtis Aueroldæ nobilitatem, vt amplissimam totius corporis dignitatem prætermittamus, qua sic eminet, vt, vel procul intuenti terrenum Numen, non hominem præ se ferat, diuino est ingenio, & ad promerẽdam semper nouam gratiam comparato. Incredibili morum suauitate, ad hæc obuia, atque expetita omnibus comitate: qua fit, vt quocũque se vertat, omnia protinus hilarescant. Quo certior spes, maiórque fiducia est nobis proposita impetrandi: quod oramus. Oramus autem, Reuerẽdissime Pater, Vt quanto longe, latéque tua sacrosancta pollet autho-

ritas,

ritas, opus hoc noſtrum (in lucem ædendum) in tutelam recipias, quo præſidio, tuo munitum, tutius in doctiſsimorum Virorum manus veniat. Eſt enim nobis iampridem exploratum, quòd ſi tuo quoque ſuffragio, tuóque fauore, ac numine comprobatum fuerit, extra omnem aleam poſitum, ab omníque ſecurum inuidia per vniuerſum terrarum orbem volitabit. Quod ſi tua benignitate, acciderit, Pantheus amplitudinis tuæ obſeruantiſsimus, quicquid animi, corporiſque viribus pollet, quoad vixerit, tibi deditiſsimum fore pollicetur. Vale.

ARTIS VOARCHADVMICAE
Canticum ad Lectorem.

Chaldaica sub voce feror lux, candide lector
    Voarchadúmia: cælitus ars, & opus.
Alchímiam, falsò vocitant me nomine plures:
    Grandia quum Lunæ, factáque Solis agam.
Si me pertentes, aliquid pertingere maius
    Falleris: authorem consule, vera scies.
Ergo age, percipias, hylari mea dogmata vultu:
    Nam datur, aurifera quicquid ab arte fluit.

AVTHORIS INTENTIO de Voarchadúmica professione, contra Alchímiam, Arte distincta ab Archimía, & Sophia.

ACILE plerosque admiraturos opinamur, lector humanissimè perlegentes opus hoc Voarchadúmia nuncupatum, cõtra Alchímiam æditum: & non parum ab Archimía, & Sophia seiunctũ. Qui(sanè) quum æquo animo singula in ipso contenta reuoluerint, eos(profectò) à lectione huius operis minimè animum suum alienaturos putamus. Qua de re nos à ratione alienum fore nequaquam duximus in principio istius voluminis: cur nobis id euenerit appellasse, palàm facere studiosis. Illa præsertim de causa quòd non solum innumeras(vt ita dicam) gentes maximè philosophiæ expertes sed etiã viros amplissimis & honore, & dignitate præstantes, intuemur non parum desiderare naturæ penetralia perscrutari: qui circa præcipuas Argenti, & Auri transmutationes, purificationes, multiplicationes, & proportiones, nullis parcentes expensis, nullísq; laboribus, & vigiliis, die, noctúq; operam impendunt: ac circa eam rem versari videntur vel ipso lucrãdi desiderio ducti: vel co-

gnoſcendi potius occaſione allecti, ac ita rimantur ſecretiora naturæ myſteria. De quibus equidem quid hac in re verius aſſerendum cenſeamus iuxta peritiorum ſemitam, breuibus, annuente domino æterno omnipotenti, aperiemus.

Quadrifaria transmutatio metallorum.

Dicimus enim omnes metallicarũ transmutationũ artifices: Quadrifariã verſari poſſe, ac laborare.

Primus modus. Sophisticatio.

Primo (ſanè) modo, luminaria ſcilicet Argentum, & Aurum fingendo: hoc eſt in multis tinctuarũ generibus, & ſophiſticationũ ſpeciebus imperfectiora metalla colorando, ipſaque alterando: propria tamẽ ipſorum eſſentia, ſubſtantiáque remanente. Quam profeſsiomem cnmmuni omnium conſenſu Alchímiam (ab Alchímo dicta: quę profectò) ex Hebraica dictione interpretata fermentum vani conſilij interponitur) vocamus. Quæ quum nullam habeat veram Argenti, aut Auri exiſtentiã, ſed prorſus inanem, ac falſam apparentiã: merito eſt (vti infra monſtrabimus tã rationibus, quàm autoritatibus) dãnata, & damnanda, penitúſq; de medio tollenda.

Archimía quid.

Ab Hever non autem ab Habraã.

Secundus modus. Tranſmutatio.

Secundo autem modo, plerique etiam viri boni & primates, vbique, locorũ laborant, ſperãtes Eleiſiria quædam poſſe cõficere ex variis (vt putant) materiis: illáq; in tantum vigoris, & ſubtilitatis apicem deducere: vt facta ſuper quouis metallo illius Medicinæ proiectione, mox in Argentum purum, vel Aurum fuluum tranſmutetur: & hoc ferè in infinitum. Hanc autem metallicam profeſsionem (& ſi non dicam vane ſperatam, ſed diuina potius aſſequendam gratia) vocant Archimíam: quaſi vnitatis, & vnius veri conſilij Principem. De qua ſanè) admirabili

Alchímia quid.

mirabili trāſmutatione plurima tam priſcorū, quàm neotericorū volumina paſsim circumferuntur: Tubalchà in ſcilicet Hermetis, Gēberi, Alphidij, Auicenæ, Turbæ, Hortulani, Roſini, Alberti, Arnaldi, Raymundi, Mariæ prophetiſſæ, Morieni, Chriſtophori Pariſienſis: aliorúmque quàm plurimorum Arabum, Chaldæorum, Græcorum, Hebræorum Indorum, & Latinorum. Ex quorum lectionibus, additionibus, contradictionibus, figuris, lineis, literis, metaphoris, notis, prophetiis, punctis, ſimilitudinibus, ſyncopis: ſynonymis, atq; enygmaticis codicibus: nūquid poſsibilis hęc transſmutatio ſit hucuſq; inuenta, vel inueniendi ſpes indies augeatur, modo in re quàm ſatis facile cognoſcimus. At potius illud Philoſophi adagium in mentem venit aſſerentis in Categoriis: Si circuli quadratura eſt ſcibilis, nondū tamen eſt ſcita. Illorum veruntamen aſſeclas quum veram luminarium formam ſophiſticis abiectis aſſequi pertentent, nulla (ſanè) ignorantiæ nota culpandos, ſed laudibus efferendos exiſtimamus tanquam naturæ arcanorum indagatores. Quorū plerique ſi tantum opus conſequi non potuerunt, admirandas attamen operationes, & artes (experiētia teſte) adinuenerunt: vt videre licet de vitro Chryſtallum, de coloribus purpurinam, de metallis Auricalcum, & huiuſmodi, vt infrà: ac in voluminibus tam noſtris, quàm alienis de Mineralibus, Coloribus, Lapidibus, Vitris, Gēmmis, & metallis pertractatum eſt. Illud attamen artis huius arcanum minimè prætereundum fore cēſuimus: quatenus Archimíæ peritiores dicant facilem ex Argento, & Auro transmu-

transmutationem fieri posse: immo monstrare possunt extracto quopiam luminarium Sulfure: quod argenti, vel auri Lapidem, Medicinam, Puluerem, Terram, Vnguentum, Caput corui, Elixir, vel Quintam essentiam dicunt quod (sane) cognitu dignum est, & visu mirabile, quamuis lucrandi facultas (sine suo Corpore, id est, absque reductione ad primam Materiam artis) nulla emergat operanti; sed (vix) tanta est Argenti, & Auri, redundandi potentia, & copia, resultans ex proiectione illius Quintæ essentiæ, quantum extiterit Argentum & Aurum primum detextum. Verum enimuerò plerique transmutationis huiusmodi admiratione adeò excitati fuerunt, vt magis facile crediderint per vlteriorem Quintæ essentiæ illius subtiliationem, & supperadditam perfectionem, & virtutem conficiendum esse vigorosum illud Elixir, pro tollenda transmutatione (licet perperam) in infinitum. Sed hæc missa faciamus hactenus, quoniam longiorem videntur expostulare sermonem, de quibus (profectò) aliàs fauente Domino æterno omnipotenti pertractabimus.

Tertio insuper modo, versari possunt artifices, quo ad potissimam Auri purificationem (quæ Voarhadùmia est, ars, scilicet, Auri duarum cæmentationum perfectarum) tria peculiariter operantes, quæ maximum prestant Dominis, & Mercatoribus emolumentum. *Tertius mōdus. Purificatio. Voarchadūmia quid. Tria emolūmenta Voarchadumiæ.*

Primum, sanè, maiorem Auri portionem ex cæmentatione extrahendo. *Primum.*

Secundum magis Aurum depurando *Secundum.* *Tertium.*

Tertium denique, paucioribis cæmentationibus, & expensis, Aurum perficiendo, cuius oppositum plerisque accidere solet artificibus, qui magnis lignorum cæmentationibus, & expensis, ac minori Auri depurantia, redudantiáque laborant.

Quart⁹ modus. Multiplicatio.

Postremo verò modo versari possunt artifices quo ad veram multiplicationem, quam multiplicandi Argenti, Aurísque, ac cæterorũ metallorum facultatem (cum interioribus Animæ, vel exterioribus metallorum) sub auctione Sophiæ (quæ Sapientia, & Voluntas est dominorum) collocandam fore existimamus. Quam etsi vel difficilem, licet possibilem, vel mediocris esse emolumenti, plerique in dies experiantur, nom desunt attamen qui eam facere amplissimam sperent, ac polliceantur.

Sophia qd.

Hanc autem, vt supra, arcanam purificationis Auri professionem meritò Voarchadúmiam appellandam fore censuimus, Alchimicæ facultati penitus contrariantem. Quandoquidem nulla sit Argenti, vel Auri existentia in Alchimia, in hac autem sunt luminaria in esse perfectissimo. Hancque ab Archimia, & Sophia non ab re seiunximus, quoniam Voarchadumiæ, & auri Sophiæ operatio, verius ac facilius ad effectum deducitur: Archimiæ verò maior est promissio, quàm operis excutio.

Ex iis igitur quisque facile coniiciet, qua de causa opus hoc Voarcadúmicum contra Alchimiam exegimus, ipsúmque ab Archimia, & Sophia distinximus. Nosque operis intentionem breuibus iam explicuisse, nemo succensere debet, neque lectione huius operis minimè perterreri, sed secretiora Naturæ

turæ

turæ myſteria operis huius adiumento ſuſcepto per ſcrutari, facilius & efficatius poterit, & ſophiſmata Alchimiſtarum falſariorumque obtectas tendiculas præcauere. Quibus non parum doloris, pariter & damni, futurum exiſtimamus hoc noſtrum opuſculum in lucem emerſiſſe, cum per illud huiuſmodi deteſtandorum falſariorum fraudes, deceptiones, & velamenta detegatur. A quibus in poſterum à viris ſanæ mentis ex noſtri huiſmodi operis admonitione, erit abſtinendum.

PORTIO PRIMA.

Quo potiori, & magis conſentaneo vocabulo purificationis Auri facultas appellari debeat. Caput primum.

Voniam omnis doctrinæ & diſciplinæ traditio, iuxta' Peripateticorum ſemitam, à queſtione quid nominis, priuſquã ab ea quæ quid rei dicitur, exordium capere debet, veluti præuia ſcibilium diſpoſitione intellectus, qua profeſſionis illius apex faciliús pertingatur, nequaquam, candidiſſime lector illud à ratione alienum fore exiſtimamus hoc primum oſtendere, quo potiori vel aptiori vocabulo arcanam purificationis Auri facultatem liceat appellare, & an verbum illud Alchimia, an id potius Voarchadúmia ei magis congruere putandum ſit. Neque profectò vocem illam Voarchadúmia te adeò latere arbitramur, vt & ipſam

nullius esse rei significatiuam putes. Quando quidem hac in nostra tempestate studiosorum solertia in lucem venerit ac publicam noticiam Chaldæa professio, qua diebus nostris facile patuit, quod antehac plerósque latuit artis, scilicet purificationis Auri duarum cæmentationum perfectarum Inquisitores post ipsum, vt aiunt, Tubalchà im primum ipsius Authorem Chaldæos aut Indos potius extitisse. Quam aliàs Cælestem disciplinam vocarunt, Solino, Strabone, Plinióque testibus, ac Ioanne Pico Mirandulæ comite. Neque ambigere quispiam debet cur ipsius Authores tam præclaræ metallorum professioni ita abstrusum indiderint vocabulum, hoc est Voarchadùmia, que vox equidem est aptissima, omníque laude dignissima. Non autem Alchimia, vt infra: ipsa arte existente imperfecta: illiberali: nulla virtute prædita: neque occultæ sapientiæ participe, sed auara, non necessaria, falcissima, illicita, vana, neque aliquo pacto addiscenda, aut perquirenda. Immo adultera est operatio, mistura & tinctura sophistica, apparens equidem, sed non existens, infamis, execrabilis, explosa, & merito damnata, quam prorsus & nos culpamus, execramur, simulque cun extrauagante Ioannis. xxii. que incipit, Spondent, quas non exhibent diuitias, pauperes Alchimistę. Nec non cum diui Imp̃atoris Constantini semper Augusti constitutione incipiente, Quoniam nonnulli monetarii adulterinã monetam clandestinis sceleribus exercent, sub Titulo, Codicis de falsa moneta. Et qua constitutione tales adulteratores, capitali supplicio plectuntur. Ac cum parte Con-

Inquisitores voarchadumiæ.

Consilii.x.Venetorum contra Alchimicos,cum additione incipiente, Tollenda sunt de medio,in secta mur. Neque ipsam ab Archos, & Mia Græcis particulis, vt nonnulli putant, habere deriuationem affirmamus, quod significat Princeps, vnius seu verius, veri consilii vnitatis. Sed iam ad verbum ipsum Voarchadúmia deuenientes, dicimus ipsum deriuari, ac denominari ab Auro ex duabus rubeis, quod Chaldæo idiomate componitur ab Voarh, Auro, particula Indica primitiua, & Mea à adumòt Hebraicè, ex duabus rubeis, quod Latine significat Aurum duarum rubearum, hoc est duarum cæmentationum perfectarum. Quæ quidem partes simul iunctæ conficiunt dictionem hanc Voarchmea à adumòt, quæ maximam huius artis proprietatem exprimit & efficaciam. Nequaquam verò vocabulum illud Alchimia in hac admirabili proffessione consentaneum fore existimamus. Sed forte nobis quispiam ita obiiciet, Vndecunque verbum hoc deriuetur Voarchadumia parum refert. Cui dicimus hoc referre plurimum, immo totum, vt mox patere vel intuitu poterit. At si vltro cauillator obstabit inquiens, Et quid tandem? Cum pateat Voarchaumenam artem fore illiberalem, auaram, turpelucram, miniméque necessariam, imposibilem, nec perquirendam vt superius dixisti. At quippe ita cauillosè obiicientem errare plurimum censemus, nostramque purificationis, Auri duarum rubearum professionem esse Voarchaumenam penitus abnegamus, longéque abinuicē distare putamus Voarchaumenā & voarchadumiam.

pars Consilii.x. Venetorū .1488. 17. Decembris cum additione.

Deriuatio voarchadumię,& quid nominis.

Obiectio.

Solutio.

Quamobrem summopere fallitur cauillator ob ipsam vocabulorum æquiuocationem. Idque memoria repetentes Poeticum facile recensebimus. Ne nobis impedimento sitis per Deum hospites, quandoquidem supra satis monstratum est laudabilem esse Voarchadúmiam: minimè verò Voarchaumenam. Absitque ab hac arcana professione omnis vocabulorũ abusio, veluti plerique indies implicari solent, ac decipi, arbitrantes idem variis significari posse dictionibus. Ac propterea arbitramur hãc mirabilem facultatem vocari posse multifariam iuxta eiusdem diuersos, ac penitus varios effectus, puta Alchimiam, Chymiam, Calcimiam, Calcecumíam, Voarchaumenã, & Voarchadúmiã. Quoniam horum omnium nouissimum æquo animo suscipimus & approbamus, idque merito significare artem liberalem, virtute præditam: Naturæ consentaneam, occultæ sapientiæ, non auaram, non vanam, possibilem, verissimam, & necessariam, totisque ingenij viribus adiscendam, & perquirendam. Reliqua verò tanquam prorsus illicitam artem significantia & falsam detestamur, illo præsertim argumẽto, quàm æquissimo Illustrissimi consilij Decemuirûm decreto: Constantiníque imperatoris semper Augusti constitutione, ac extrauagãti Ioannis. xxij. vt supra prohibetur. Si quispiam de Alchimia laborauerit, in cõsilij Decemuirûm pœnas incurrens coerceatur. Ex dictis igitur patere potest, quo potiori vocabulo arcanam hanc purificationis, Auri duarum cæmentationum perfectarum facultatem, appellare merito quisque debeat.

Voar

Voarchadúmia quid rei, & cui competat

Caput ſecundum.

EX ſupradictis ergo iam patere arbitramur, lector peritiſsime, quid primum ipſa ſit, quandoquidem Voarchadumia eſt ars liberalis, virtute prædita ſapientiæ occultæ, non auara, nõ vana, poſsibilis veriſsima, neceſſaria, & conſequenter perquirenda, quæ metallorum Cábala nuncupatur: Vaticiniúmque, ac Nota. Idcirco non generaliter omnibus conuenire dicitur: ſed ſpecialiter tantum vnctis, Rerumque dominis, ac ſapientibus, & viris dignis, liberalibus, morigeratísque, ratione libertatis. Prima diffinitio Voarchadúmiæ & quid rei. Cui competat voarchadúmia.

SEcundo ea eſt tanquam regimen quoddam cælatũ & ſecretum, quod per manus tãtùm traditur filiis ſapiẽtum ſub luce (licet vulgò tenebris obuolutum) diſpoſitionem, illuminationem, conuertionem, conſtrictionem, retentionem, metallificationem, purificationem, multiplicationem, & proportionem, demonſtrans naturalium ligaminum abſconſi & abſcondentis, animæ & corporis, denſi, & rari, diuini & humani, formæ & materiæ, fixi & volatilis, interioris & exterioris, metalli & petræ, mollis & duri, occulti & manifeſti, puri & miſti, artificio quodam mediante à domino æterno omnipotenti inſtituto, ſub Igne, Aere, Aqua, Secũda diffinitio voarchadúmiæ, & quid rei.

& Terra, vel magno arcano harum quatuor literarum, Lamed, Kuph, Gadic, & Samech, quæ in Voarchadúmia idem ſignificant quod Zain, Nun, Mem, & Iod, quarum caracteres in quadruplici differentia apud Hebreos habentur. Nouiſsimi autem, & Viſuales ſunt ii (de quibus paulò infra Schemata patebunt) qui in Voarchadúmia idem ſignificant, quod Aurum creatum ex Natura elementari, id eſt in viſceribus terræ, purificatúmque ob artificium Diuiſionis, & Cæmentationis, ac Hebraicè ſic denominatum, Zahav niurá mi Téuah-ieſodií.

Schema literarum ad Voarchadúmiam pertinentium.

Quarticaræ cteres litterarum Voarchadumicarum.

Littera	Nomen	Valor
א	Aleph	A .e.i.o.u.
ב	Beth	B
ג	Gimel	G
ד	Daleth	D
ה	He	H
ו	Vau	V
ז	Zain	Z
ח	Cheth	Ch
ט	Tcth	T
י	Iod	I
כ ך	Caph	C & ch.
ל	Lamed	L
מ ם	Mem	M
נ ן	Nun	N
ס	Samech	S

PORTIO

עפףצ ץקרשת

Ahin	Ah		
Pe	P		
Phe	Ph		
Cadic	C		
Kuph	K	& c	
Ref	R		
Sin	S	ſch, &ſſ	
Tau	T	& th	

A. o.u.	B. e.i-	G.	D.	H.	V.	Z.	Ch.	T.
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט
י	כ	ל	מ	נ	ס	צ	פ	ע
I.	C. & ch.	L.	M.	N.	S.	Ah.	P. & ph.	C.

Tertij caracteres literarum vt ſupra.

PORTIO

קרשת

ק	. K . &c .
ר	. R .
ש	. S . ſch, & ſſ.
ת	. T . & th .

Concesſi enim fuere ſupradicti caractéres Moiſi in monte
Synai à Domino æterno omnipotenti.

Secundi

Secundi vero in tranſitu fluuij ſubſcripti : Abraæ conceſsi.

A. o.u. B. e.i. G. D. H. V. Z. Ch. T.

I. C. & ch. L. M. N. S. Ah. & ph. P. C.

Secundi caracteres literarum vt ſupra.

. T . & th .

. S . sch, & ss .

. R .

. K . & c .

Antiquiores autem hi: & concesi Enoch.

th	ph	ch	Z	Y	X	V	T
.	.	.	.	.	.	.	.

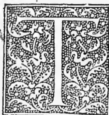
S R Q P O N M L K

. . . .

Primi caracteres literarum vt supra.

. . . .

I H G F E D C B A

Ertio ea eſt ars venæ Auri ſubminiſtrans ſubſtantiã, virtutem metallicam extractiuam in ſe continentem. Exponénſque quomodo eius Forma intrinſeca fixa, non deficiens, nec vrens, naturaliterque tincta crocea, & (ne pateat) impedita à quodam miſto elementari impertinente metallo Auri, quæ educit ad perfectionem (artificio mediante) ex manifeſta Materia extrinſeca volatili, vſtibili, deficiente, adhærente ipſi Auro vniuerſaliter vnita.

Tertia diffinitio Voarchadumię, & quid rei.

Proprietates formæ Auri.

Quarta diffinito Voarchadúmiæ, & quid rei.

Ostremo ea est naturalis substantia onerosa, corporalis, fixa, fusilis, ductilis, tinctaque & rarificata occulta Arg. viui & Sulfuris metallici inustibilis, quodam regimine Cæmenti, & vnitate quadam Auri, in corpus densum ipsius Auri manifestum redacta. Quæ mistum relaxat (virtute ignis, & cæmenti) sua vniformi potentia. Et ipsum Aurum (diuisum ad terminatam purificationem) in Adumóta á, quod est Bethadumót, quæ sunt rubeæ duæ, scilicet, duæ cæmentationes perfectæ, ad molliciem, fulgorémque bonitatis, vt dicitur xxiiij. se deducit.

Quid efficiat Voarchadúmia.

Quibus innitatur Alchimia.

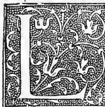
Hoc autem non efficit ars illa Alchimica infamis Aquis aceti, nec vt dicitur Arg. viui, nitri, vini, aut vrinæ, & aliis quibuscunque Menstruis similium feculentorum, cum aquarum fortium spiritibus, & multiplici calcium, ac metallorum Fumo, Antimoniorúque, Arsenicorum, Calcantium, Crocorum, Ferreti Hispani, Floris æris, Gummarũ, Litargiriorũ, Marcasitarũ, Magnetum, Metallinarũ, Talcorũ, ac Zelaminarum, Mecnon oleis latericiis, lini, nitri, sublimati, sulfurísque, cinnabaris, craneis, necnon cum Terris tinctis, ac realgallibus, Cælidonis, Lunariis, Argentinis, succísue Garioffilatæ, herbarúmque aliarum, ac tutiis, dirísque venenis, in nescio quibus etiam frangibilibus Vasis vitreis fantasticis, ad hoc falsissimis instrumentis, Regimine quodam vario, incerto, atque cõfuso, materiis variis proiectis super Argentum purum, vt dicitur fixum metallaq; adustibilia, & obscura sophisticando, ac

Franci. Petrar. dia.iij.

cuiusque metalli materiam maiori imperfectione volatili nigri, & adustibili onerando: frustra, atque inani prorsus reductione circa ea laborant.

Cur igitur Voarchadúmia sit ars liberalis virtute prædicta, sapientiæ occultæ, non auara, non vana, necessaria, possibilis, verissima, & scita, ac summo studio addiscenda & perquirēda: patet iam ex prædictis omnibus ratio, & diffinitio.

Quomodo fiat ipsa Voarchadúmia. Caput Tertium.

LAminarum Auri proportionati (vt infra) & Salis tritiana: mensura vna capiatur. Argillæ deustæ, pinsitæque tenuiter duæ. Confectio Voarchadumiæ.

Cribro taminentur Sal, scilicet & Argilla. Mistisque ad stratum super stratum, in Ollis non vitreatis, ac Furno reuerberationis, cæmententur.

Notandum est autem, quòd omnis cæmentatio (id est Rubea, Hevraice Adumá) requirit pro singulis vicibus horas xxiiij. ignis. Nempe nouem in augmentatione, nouem in fixatione, & sex demum in alteratione. Notādum.

Rursus omnis Cæmētatio incipere debet à proportione diuisa Charattorū vigintitrium & Granorum trium cum duobus Quartis grani Auri fului. Ac pro qualibet vce detrahit ipsa Cæmentatio ab Notādum.

illa proportionata diuisione tantum medium Grani ipsius proportionis, nec vltra. Nec ab Auro vllatenus illum detrahere dici potest (quicquid dicant cæteri) cum & Aurum ipsum inanihilabile omni superfluitate carens perfectissimum omnino, ac terminatissimum sit omnium aliorum metallorum adustibilium: & substantia iubilans, ac subsistens in igne: quæ nec à Cæmento corrumpitur, nec à re-qualibet comburente comburitur, nec ab aqua colorificante, viridi, aut diuidente mortificatur: vel de-

Quæstio. uoratur. Quid enim in Auro fuluo superfluum est, vel diminutum? Certè nihil. Quod si inesset (quod

Solutio. protinus negatur) diminutio substantiæ, vel seperfluitas (vt est in ferro, & cæteris aliis adustibilibus metallis: quorum naturales mixtiones maximam retinent adustibilem supefluitatem) maximum sequeretur inconueniens omni velamine denudandum: quod scilicet per vices totū detrahi, & anihilari posset: quod est absurdum dicere, & in facto veraciter falsum. Quia Aurum fuluum euanescere nō debet, pro vt non potest: quemadmodum cæteris aliis adustibilibus accidit metallis: immò hoc phantasma absit à mente philosophantium: quòd Aurum fuluum aliquo pacto posit anihilari.

Notādum. Item sciendum, quòd omnis cæmentatio vehementer grauitate facit ipsum Aurum, respectu illius Salis ingredientis perfusionem ignis, quod calidum est: & siccum (vt notum est) per poros apertos Auri ob caliditatem, & siccitatem ipsius ignis: & nunquam tollitur ab eo per contrarium, id est, per humiditatem, & frigiditatem suæ elementaris aquæ

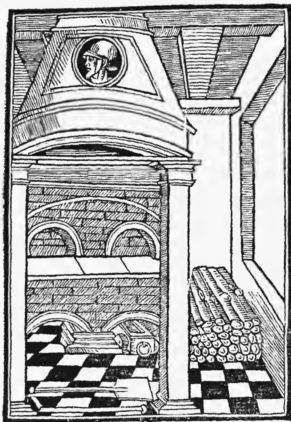
non

non aperientis poros iam à Sale inebriatos:per ablutionem,& bullitionem ipsius aquæ, quæ (licet superflue)tamen conceditur.

Aduertendum est igitur,quòd nō recipiatur tale Aurum pro sufficienti respondente: nisi prius post Cæmentationem ipsam(de qua statim hîc talis est fornax) habita fuerit idonea cautio de optima fusione:vt Sal cum scobibus lopæ in ipsa fusione penitus supernatantibus remoueatur ab Auro. Notādum.

PORTIO

PVRIFICO AVRVM.

Mistio in radicibus vnitatis septuagesimi secundi Voarchadúmicorum elementorum.

Caput quartum.

O . 14 . Lux minor: Insertio respondentiæ Charattorum. xij. g. q;. 1. in circa: seu. xxiij. g. q;. 1. &. $\frac{1}{2}$. in circa.
S . 18 . Ignis.i.Lux maior.
I . 9 . Cómerrisón.
R . 17 . Aer.i.Lux minor.
O . 14 . Lux maior.

72 .

N . 13 . Oleum vitri.
G . 7 . Lux minor: Insertio respődētiæ Charattorum. xiij. g. q;. 2. &. $\frac{1}{2}$. seu. xxiij. g. q;. 2. in circa. . B .
A . 1 . Materia prima artis.
T . 19 . Ignis.i.Lux maior.
S . 18 . Aer.i.Lux minor.
O . 14 . Lux maior.

72 .

Materia prima artis, ad Voarchadúmiam requisita quid sit: quo nomine vocetur, quid agat, & quomodo flat.

Caput quintum.

Materia prima Voarchadúmiæ quid.

EST autem materia prima artis pro conficienda Voarchadúmia corpus albiſsimum, denſum, ſatiſque fuſile, ad naturam maximè ſubtilitatis artificio ſolutionis aquæ, ac aggregationis ignis reducum. Eiúſque eſſentia tantùm cõſtat ex tribus candidiſsimis ſalibus, animali ſcilicet minerali, & vegetali, abſtracta à particularibus materiis ſolidioribus, hoc eſt igneis, aëreis, aqueis, & terris exiſtentibus in quatuor elementis naturalibus elementatorum, quæ reperiuntur in ſublunaribus miſtis: Arg. viuo, & metallo quocunque excepto.

Cognomé. Et quanquam à diuerſis diuerſimodè (vt Eleázar in primaria, germanáque lingua, quæ vna, perfectáque, ac præſentanea perhibetur metallorum medicina, adiutorium Dei, ſeu verius congregatio Dei ſuſcitata) idẽ denominetur, teſtantibus nobiſcum ſapientiæ occultæ Patribus: à Chaldaicis tamẽ, Arabiciſque, Arabice, Alícali, ſiue Caló pali nuncupatur. Verbum ab ali (quod eſt ſummum) & calop (quod bonum ſignificat, quaſi ſummũ bonum Latinè dicitur) compoſitum.

Actio. Diſponit hæc materia prima artis naturliter, conuertit, cõſtringit, ligat, ac proportionat omnem calcem, venámve, corpúſque metallicum, ſiue ſpiritum volati-

volatilem. Tali autem modo ſubminiſtratur, conficitúrque.

Extracta enim virtute formatiua, cõſtrictiua, continuatiua, vnctuoſa, ſeu viſcoſa, ex gutta librarum quingentarum & quatuor ignis albi viui, recentíſq;, cum libris ſeptuagintaduabus aquæ cæleſtis: in eáque ſolutis libris decem & octo ſalis calópali, facti ex libris centum & quinquaginta ſalis vegetalis, & centum mineralis, ſimul cum libris duodecim vegetalis, ac libris ſex animalis purificati ob euaporationem ignis ſufficientis, in olla terrea ſolida, huiuſmodi ſalia ad inſtar olei liquefacti, conuertantur. Confectio.

Deinde igne continuæ reuerberationis in fornace hoc cõgregratum per noctem, & diem, in optimo Cacabo ex terra valentina transferatur nitidum oleum in vas ferreum, ſeruando (corpus, hoc eſt aquam permanentem, Baurach, Boracem, Ceram, Coagulum, Chómer riſſón me a a melachot, Gemmam, Hyle, Lopam, Materiam primam artis, Pinguedinem, Sal alícalí, alícalí, amarum, nigrum, elebrot, Terram potẽtialem, Tincar, Vitrum Pharaonis, ſeu inanihilabile: & cætera) Oleum vitri. Arnal. innouo lumine ca. 8. Cinis vero.

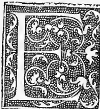
Noſtris igitur auſpiciis tantùm intelligentiam aures pateant. Synonymum.

PORTIO

Purificatio ſpiritus Voarchadúmici: Extractio animæ elementaris Voarchadúmicæ: Multiplicatio miſturæ animæ, corporis, & ſpiritus Voarchadúmicorum proiectio, Reductióque Argenti & Auri.

Caput ſextum.

Electio Arenæ albæ: & Arg. viui.

Lectis enim Arenæ albæ nitidæ partibus tribus ad menſuram: & parte vna Argen. viui (quod aliter vocatur Aqua ſicca, & cætera) vt infra: ✠ Notabis ergo, & cætera.

Mundatio ſuperfluitatis Arg. viui.

Primúmque ſimul per lapideum Aludel ad ignem continuæ ſubtiliationis traductis in lapideo Carahà, ſeruetur ſic Arg. viuum: prius tamen ab omni fœtore & aquoſa humiditate, ac nigredine aduſtiua per ſeptem vices ſic mundatum per ignem, vt patet infra: A. Notabis ergo quòd dicimus ſine ipſius mundatione, & cætera.

Electio olei vitri: Elemétorúmque.

Sumpta deinde proportione illa vniuſmet ponderis olei vitri, & materiæ primæ artis vt ſupra: B. factæ ex ſale triplici. Partibus item ſeptem lucis minoris, quatuordecim lucis maioris, decem & octo Aẽris, ac ignis partibus decem & nouem, ſeu vt dicetur infra. Primùm ergo principium naturale, C. &c.

Mũdatio elemẽtorũ ſuperfluitatũ cũ materia prima artis.

Paratiſque omnibus his cum Gemma (Arg. viuo excepto) ſimul virtus roboratiua fixa in elementis huiuſmodi

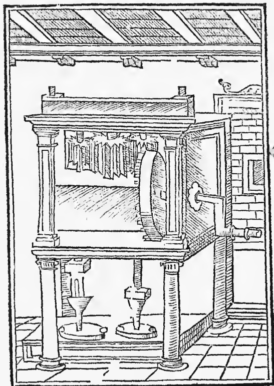
huiusmodi existens, per ignem continuæ fusionis duarum horarum: quæ in fundo crucibili remanebit candida & citrina lucidi speculi adinstar splendens: remotis scobibus pariter seruetur, quam hic appellamus animam dictorum elemẽtorum fixam naturalem extractam.

Mistio elemẽtaris animę cũ Arg. viuo.

Cuius pars vna tantum sumatur cum partibus vigintiquatuor Arg. viui mundati, vt præmissum est. Et per triturationem in Porfido consimili.

PORTIO

CONTERO TOTVM.

Anima ipsa commixta cum dicto arg. viuo, in Sacculo lineo, per refricationem in aqua calida, nigredinem omnem & fœtorem retinente in Catino ligneo seruetur, si quid fortè reliquum esset nigredinis adhuc & fœtoris. Repetendo hunc ordinem toties, quousq; anima hæc pernitida prorsus, per vices deueniat (inteructu arg. viui, calidæq; aquæ iam dictæ) ad maiorem serenitatē quàm erat primo, & ad aquam albificantem ipsius domini regis metallorū.

Notandum est autem, quòd deficiente huiusmodi animæ pura mundicia ab illa mixtione aquæ viuæ fumi albi, quæ postmodum simul per triturationem cum proportione suæ materiæ primæ artis componitur (vt infra) & commiscetur post nigrificationem, dealbationem, citrinationem, & rubificationem ipsius animæ, & Arg. viui ipsum rubicundissimum, Stagnum non dequoquitur cum Sale elebrot iam dicto in lapideo aludel cum requisitis suis elementaribus naturis rubificatis, ad vltimam vsque fixationem ipsarū (vt supra) naturarum elementorū rubificatorum, nec in primam materiam artis attrahitur illa naturalis essentia, & substantia fixa intima animæ radicalis quæsita, ab ipsa forma dictorū elemētorum commixtorum, immò ipsa penitus oneratur imperfectione. Nec alio quouis ingenio, vel arte fieri potest (quanquam aliter narrent Alchimistæ) quàm solo hoc artificio, aut natura ipsa naturarum fieri queat in visceribus terræ, nec mundari, aut teneri. Hæc verò si careat nigredine, albedine, citrinitate, & rubedine, aut euanescat cum arg. viuo, argentū purum, & aurū fuluū haud augebitur vnquā. Notādum.

Quod

Quod testatur & Morienus cum omnibus simul in Voarchadúmia patribus, vt infra, D. Primus ergo modus est sublimatio per totum: Attendatur ideo ne careat, neu deficiat, & cætera.

Mistio spiritualis animæ cum Oleo vitri.

Ex hac deinde anima commista, nigrificata, dealbata, citrinizata, rubificatáq; sumatur pars vna. De Oleo autem vitri tres partes sumantur.

Fixatio animæ cum spiritu in corpore Olei vitri.

Et ex aquis huiusmodi mollibus, & duris, stabilientibus, aptísque lustrari, quæ sunt anima, corpus, & spiritus, hoc est Sudor solis cum corpore, & puro radicali ipsius animæ maioris lucis, & minoris elementorum rubificatorum, per trituratioñe, corruptionem, generationem, augmentationem, fixationem: Alteratioñe cum loci mutatione simul iu[illegible]ctis fiat per Nutum, & igñe gradus tricrucis nouus Adám: vel Sulfur rubeum nō deficiens, nec vrens.

Synonyma

Reiteratio septuplex.

Necnon per septuplicem reiterationem: semper c[illegible] parte vna animæ rubificatæ, tresq; partes terræ mo[illegible]tuæ prædictæ restantis, quod est corpus nuncupatum Subsolanus, Oliua perpetua: & (vt infra: E. Visa autem electione, mundatione, mistione, & cætera, in notando illo: Item notabis quòd istud corpus habet multa nomina circa finem) Substantia rubea indeficiens, & vrens. Huius, tres partes, super vnam Auri, & argenti ana, & vna tantum ipsius Auri, & argenti, super. C. partes, super. D. partes (& vt infra, M. In medicinæ autem, & cætera) vel super illū̃ indeterminatum numerum, tam Arg. viui, quàm Metalli, reducta per proiectionem, dabit argentum purum cum Auro fuluo permistum. Quod quidem postea smeratum, seu cupellatū: ac deinde inquartatum,

Proiectio me Aduma super Aurū & Arg. & istorum: super indeterminatum

tatum, diuidatur per aquam diuisionis. Et argentum demum etiam ab aqua per distillationem diuisum, per fusionem cōfletur. Atque Aurum diuisum est, etiam ipsum per fusionem, cum Chrysocolla reducatur. Hæc hactenus.

numerum tam Insipidi, quàm Metalli.

Arcana (faciētia ad Voarchadúmiam, Aurifabri-lem, Cudimíam, officinam nummariā, & metallorum Cabala) de Ponderibus, cū suis Schematibus.

Reductio Argenti, & Auri.

Caput septimum.

Licet Pondus affinationis, Aurifabrilis, Cudimíæ, officinæ nummariæ, & metallorum Cabala, diuidi posit (imaginariè) in infinitum, ea tamen diuisione relicta (cū sit valde onerosa, & ipsum Pondus onus graue) visibiliter, & iuxta communē vsum, sequen-tes Sophorum archicanoporum partitionē, in nouē discretis nominibus sectiones diuidimus, quæ sunt.

Cudimíæ synonyma.

Posta, Rubus, Marcus, Marca (aliter Bes) Vncia, Quartus (aliter Nummus aureus antiquus) Charattus (aliter Siliqua) Granum, & eximus.

Pondera cudimíæ.

Posta est quantitas hac nostra ætate & more Veneto, Marcarum. 40. ad charattos. 1152. singula Marca, tali intersigno notata.

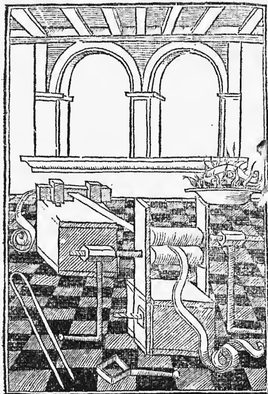

Rubus itē. 20. Marcarum, hoc signo exprimitur ad Fiónos autem. 68. &. ꝙ. 1. Fióni pro qualibet Marca in Auro. cuius Truncafilæ quadræ instrumentum hic patet.

PORTIO

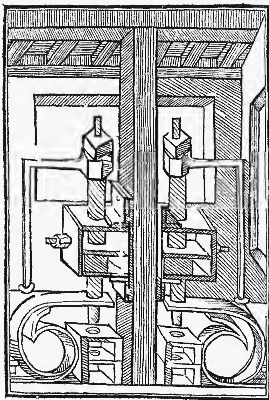
ASPERA PLANO.

ad Charattos ſexdecim, Granæ tria, Quartos duos, & ſex nonageſimos primos eximos eximi quarti grani ſingulo fióno: hoc eſt ad fiónos mille trecentos & ſexagintaquinq;, per ſingulas viginti Marcas, vt dictum eſt: Quorum Ceſorij ecce figura. Pódusfioni Auri.

PORTIO

FIONOS AEQVO.

Marcus verò Marcarum. 16. hac ſignatur figura.

Marca item vnciarum. 8. hoc inſcribitur caractere.

Vncia quoque Quartorum. 4. ad tale deducitur contra ſignum.

Quartus etiam Charattorum. 36. tali oſtendirur nota.

Charattus inſuper Granorum. 4. hac indicatur imagine.

Granum verò Eximorum. 256. & ipſum ſub hoc reducitur ſchemate.

Eximo poſtremo hic caracter impenditur.

PORTIO

Non eſt tamen ignorãdum Granũ iterum ipſum diuidi in partes octo viſibiles Eximorum. ſ.

Duceteſimum quinquageſimum ſextũ eximum, Grani. $\frac{i}{239}$

Centeſimum vigeſimum octauum eximum, Grani. $\frac{i}{128}$

Sexageſimumquartum eximum, Grani. $\frac{i}{64}$

Trigeſimumſecundum eximum, Grani. $\frac{i}{32}$

Sextumdecimum eximum, Grani. $\frac{i}{16}$

Octauum eximum, Grani. $\frac{i}{8}$

Quartum eximum, Grani. ac

Semigranum.

Quoniam autem Aurum fuluum, seu (vt aiunt) finum, non mediocriter importat de Eximo in Eximum, tam respectu quantitatis, quàm perfectionis. Ideò vti de re non parum conducente, intelligentiæ oculos aperiant reliqui.

Constructio præcisi ponderis æquilancis.

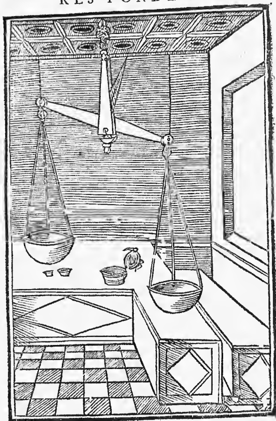
Caput octauum.

Equilancem, vel Bilancem è duobus lateribus, immo ab laterum æqualitate dictam, ex quadro perfecto, & semi constare dicimus. Fusti eius longitudo tantum metitur, quanta est dimẽsio vnius lateris quadri eiusdem. Medii autem, extremorumque crassitudo, sesquia'teram habet proportionem, trium, scilicet, ad duo. Hasta verò lancis, seu inuisibilis, à base super axem, in me- Æquilancis dimensio.

dio æqualiter distans ab extremis, in cacumen sursum erecta, pyramidis instar: a tribus in vnum desinens minutum, ad semiquadri quantitatem (nempe terdena & tria minuta) protẽditur. Iuga quoque lancen vtrinque in axe complectens tantundem latitudinis, quantum inuisibilis ipsa continet, & Bracha in inferiori parte Iugæ sita, octauũ longitudinis ipsius lancis sit. Fila rursum ab extremis fusti ad Conchas pendentia, cum ipsis vnà dimensionis sunt eiusdem, cuius latus est quadri. Conchæ demum, nonam lateris eiusdemmet quadri continet partem, vti in schemate hoc videre est.

RES PONDERO.

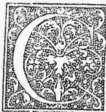

PORTIO

Deſcriptio variarum particularium operationum, pro ampliori artis huius elucidatione.

Caput nonum.

Aes arſum cum Fornacis eius imagine.

.G. Vpri pars vna, Aluminis duæ ſeu Tartari, & Arſenici tres partes recipiantur. Duo extrema ſimul iuncta Ferreo piſtillo in Mortario æneo in puluerem redacta, aquaque deinde aſperſa cum Venere in bracteas deducta, ſepultáque in Olla locentur. Quod ſuo cum coopertorio in vertice ad craſsitudinem ſubtilis calami perforato, vulgari ac ſimplici Argilla optime poſt obturetur. Et per horam miſtura decoquatur in igne, ſeu Fornacula ſublimationis. Deinde ea extracta & frigefacta, poſitáque rurſus in Fuſorio terreo miſtura, cuius cum Fornace hic ſtatim expreſſa eſt imago, inter prunas conflctur. Ex qua ſcobes Ferrea virga, donec elucescat, depurgentur. Denique in inſtrumento ferreo, Canale, ſeu Rielum dicto, a Fuſorio deponatur, ſeruetur que frigefacta.

FVNDO METALLA.

Aes vſtum.

Quæ facienda prædiximus de arſo, eadem de habendo Aere vſto miſtionem ipſius tradentes facienda cenſemus hac ſerie.

Aeris pars vna, Calcantis Romani duæ (ſeu Salis) & Sulfuris tres partes ſumantur. Reliqua omnia vt in præmiſsis, G. ſeruentur.

Anielum album, & nigrum.

Sumatur de Argento cupellato: pars. 1.
Aeris, partes. 2.
Plumbi nigri mollis, partes. 3. ad pondus æquale.

Et ſimul fuſa omnia, ac bene miſta proiiciátur in ana (hoc eſt tantundem) Sulfuris tuſi in Crucibulo bene operiendo. Frigefactum tandem hoc totum, & à ſcobibus per fuſionem apprime mundificatum, ſeruetur in virgulis.

Notá dum. Idem eſt iudicium in conficiendo Anielo albo, duobus tantùm exceptis. Vno ſcilicet quod Stannum loco Plumbi nigri, Altero autẽ quod Arſenicũ loco Sulfuris, capiatur bene contuſum.

Aqua ad diuidendum Arg. ab Auro.

Capiatur de Nitro refecto, & Alumine ana.

Aequaliter iuncta, & in Mortario puluerizata ſimul par Tortam bene circumlinitã fundo nudo, & Recipientem ſigillatum, diſtillentur per ignẽ ad totam

tam exhalationem ſpirituum, cum reſeruatione ſpiraculi in ſigillo ad opportunam occaſionem.

Diſcalcinetur hæc aqua diuiſionis per ignem etiã cum Charattis ſex Argenti puri pro vnaquaque libra aquæ prædictæ, & ſeruetur ad vſum.

Notandum eſt autem, quòd ana ſpiritus Aluminis vſti, ſeu Calcantis, ac Nitri refecti, videlicet libra vna de quolibet ſuper vnciam vnam cuiuſcunque metalli in tenuiſsimis bracteis deducti, ter reiterando, metallum conuertit in tranſparens oleum. Notandum .H.

Argenti, & Auri calcum.

Aeris partes tres cum tribus quartis ſumantur ad pondus. Et pars vna cum vno quarto Zelaminæ in valle Siriana repertæ in vico nomine Oneda. Vocatur hæc Zelamina aliter Tuthia alba, & eſt miniera Bergomenſis. Sternantur ſtratim in Crucibulo, & per ignem continuæ fuſionis duodecim horarum fundentur cum Vitro, ac ſeruentur ad vſum, proiectæ primo in laminas à ſcobibus peroptime muudificatæ.

Eadem traditur diſpoſitio ſubminiſtrando Argenti calcum, hac tamen lege ſcilicet, quòd pars dimidia cum vno octauo Stanni, ſeu Aeris arſi, ſumatur loco Zelaminæ contra tres partes, & tres quartos (vt ſupra dictum eſt) Aeris. Notandum .F.

Argentum maceratum.

Sumatur Arg. in tenues bracteas tuſum, & in Olla

non

non vitreata cum vna Sulfuris tusi in Fornace ardeat per dies . 18 . per ternos superaddendo de nouo Sulfure . deinde cum partibus.6.Argenti. viui , aliquantulum simul calefacti, maceretur diutina tritu ratione in Porfido . Abluatur aqua & bene disiccatũ seruetur in nitidissimo Vase vitreo , seu vitreato.

Aurum maceratum.

Bracteæ Auri fului ad tenuitatem ductæ fortiter ignitæ cum partibus sex Argenti . viui , macerentur vnà . Lota demum macera cum aqua , & bene desiccata seruetur ad vsum, sicut dictum est supra de Argento.

Bullimentum pro Argento.

Sumantur de Aqua cœlesti . lib . 10 . de Tartaro albo tuso . lib . 1 . cum tribus vnciis

Et opera ipsa argentea nigrificata ad ignem , in Vase æneo posita, omnia simul bulliant , quoad niuis instar albescant. Tunc extracta brustientur ad aquam frigidam, limpidámque . Tandem Tripolo eburnita seruentur.

Bulimentum pro Auro.

De Lotio hominis.lib.10. sumantur.
Sulfuris unciarum quinque,
Tartari.10.

Misce

Misceantur omnia tusa in Vase æneo. Et in hoc opera aurea, igne primum calefacta, imposita bulliant, donec crocea reddantur vt Auripigmentum Reliqua ad præmissum ordinem de Argento omnia rite seruentur.

Notandum est autem, quod pars vna Floris æris cum ana Calcantis romani, & partibus duabus Nitri cum ana Salis armoniaci bullita omnia simul cũ dicto Lotio vt dictum est, coloren Auri viuacißimũ dant Auro, vltra Charattos. 18. Notandum

Idem est iudicium redactis in bitumen prædictis simplicibus, cum acerrimo Aceto, Flore æris, scilicet, Calcante romano, Nitro, & Sale armoniaco, per modum recoctionis. Notandum

Calx Argenti

Procedatur vt dictum est supra. F. Sumatur Arg. in tenues bracteas tusum: & cætera.

Calx Ferri, & omniũ aliorum metallorũ durorum.

Bracteis, seu laminis cuiuscunque metalli duri in fornacula cæmentationis per dies. 22. ardentibus, cũ duabus partibus Calcantis romani, & tribus Sulfuris triti vel sine alia mistura fit Calx metallica impalpabilis.

Cerussa, Minium & Zalolinum.

Laminæ Plumbi nigri mollis in terreo vase in ter-

ma,

ma fundo ad quatuor tantùm digitos vitreato cum multo acerrimo Aceto, ita suspendãtur ut continuè perduos & viginti dies Aceti vapore tangãtur. Quo corrupta tandem Plumbi nigri essentia, & in pulverem album redacta, Cerussa nuncupatur. Hæc autem Cerussa, siue residentia Plumbi nigri, vt supra, vsti, tenuissime, cum aqua, triti, positáque in Capellis terreis sparsis, ac longis ad cubitum, non lutatis quidem, veruntamen opertis in Furno, ita locatis, vt ignis tantummodo fundum eorum ascendens percutiat, sed non per reuerberationem, vratur per horas. 48. Interim autem sæpius Ferreo instrumento agitata residentia quoadusque in rubeum transmutetur colorem, tunc pariter mutatio nomine non Cerussa, sed Minium appellatur. Hoc rursus trituratum, cum albo Aceto, & ad vmbram desiccatum, in citrinum vertitur colorem, quod Zololinum.

Cinnabaris constructio.

Argenti viui pars. 1.
Sulfuris, igne lento carbonum liquefacti, pars vna & semis.

Misceantur in Vase æneo patulo Ferreo instrumento haud quaquan ligneo. Durata autem frigore hæc mistura, & pinsita, reponatur in Vas uitreum idoneum oprime lutarum, locatúmque in Furno sublimationis, fundo detecto, ac loco aeri peruio per horas. 14. remisso igni, mundando oleositatem Ferro quoad transierit per collum Vasis. Deinde,

per

per tantundem temporis igne intenſo Vaſe laminis ferreis operto fixetur. Vbi tãdem vas refrigeratum fuerit, rumpatur, ſeruato Cinnabari.

Conſolidatiuum Cinericii.

Argilla deuſta, & tenuiter tuſa pars vna capiatur ad menſuram. Cineres lixiuo demiſsi, & mortificati, deſiccatíque partes duæ. Deinde ſimul ambo cribrata, pariter ſeruentur,

Cupella, & Fornax eiuſdem.

Sumatur pulueris Argillæ crudæ pars vna ad menſuram.

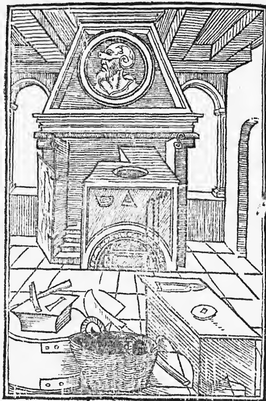
Spodii oſsium, ſiue cornuũ caſtraſti deuſtorũ ſubtiliter tuſorum partes quatuor cum dimidia.

Diligenter cribrata ſeruentur, & cum aqua humectata in Verra metallica totum pariter excuſum impromptentur.

Notandum eſt autẽ, quòd qui format Cupellam ex Spodio ſolo non bene ſentit omnino pro mercatore circa argentum & aurum extrahendum. Aduertant igitur pro maiori, tutioríque redundatione metalli, & ad minorem eius defectum arcanum hoc Affinatores metallorum, Aurifices, & Cudimiæ mercatores. Ad quorum noticiam ſimul hic tradimus Fornacem cupellationis. Notãdum.

PORTIO

EVNDO SVBTILIATA.

Flos æris.

Corporentur in lib.640. Terræ viridis folutæ in lib.240. Aceti acerrimi, cũ lib.26. vnciifq;.8. Armo niaci, lib.160. Aeris foluti in lib.320. Aquę diuifiõis.

Omnia autem probè mifta, pofitaque in Ollis grofsis fparfis non vitreatis fuperaddendo ftringantur. Deinde in facculis de corio optimè denfis feruentur.

Metallina.

De infrafcriptorum fimplicium pulueribus, videlicet Realgalli, vel Auripigmenti, fiue Arfenici, Calcis albæ viuæ recentis, Tartari albi ana ad pendus fumatur. Albuminis autem oui gallinę pars media plus, cum quo pulueres ipfi per fetatium optimè coopertum prius fimul commifti incorporentur. Bitumen autem huiufmodi deinde idonea in Botia detecta impofitum per horas.12. igne afcenforio fublimetur. Vafis tamen fundum ad medium vfque luto ex lana, feu tomento, & argilla partibus duabus fcilicet argillæ, & vna tomenti confecto fit oblinitum, & os pariter bombice, vel ftupa obturatum, Metallinam tandem reperies collo Vafis argenteo colore adhærentem. Lutum tomenti.

Oleum omnium metallorum.

Videatur (vt fupra, H.) Aqua ad diuidendum, circa finem.

Purpurina argentea, & aurea.

Aduertendum. est Nota.

Mistura Arg. viui, Marchesitæ, vel Stanni, Arsenici, & Salis armoniaci ana, posita in Botia vitri, si decoquatur per horas. 321. ad ignem, colorabitur argenteo coloré. Verùm si loco Arsenici sumatur Sulfur citrinum in pane nitido, aureo colore tingetur, & tunc dicetur aurea Purpurina.

Resinatio Chrysocollæ.

Refiltratæ in libris ducentis septuaginta Aquæ cælestis, libræ nonaginta Pastæ, seu Lapis, Chrysocollæ, cum libris decem Aluminis, & Aluminis fecis libris octo cum quatuor vnciis vniusmet ponderis, in Vase æneo per lentam, continuámque ignis exhalationem tantùm liquentur vt aqua. Deinde per optimam operturam pannorum laneorum ne spiret, neue vllatenus spirare posit, Vas refrigeratum per dies tres stabili in loco locetur. Reuulsus autem Borax in spondilibus vasis agglutinatus (habita primùm per inclinationem optima aquæ euacuatione) ablutúsque frigida, & bene desiccatus ad Solé, nitidus, vnctus Oleo lini crudo, ponderatúsque, in Vase nitido seruetur.

Solidatura tertia pro Arg. & Auro.

Partes tres Argenti pro Argento, vel Auri pro Auro. Et pars vna Aeris arsi pro Argento, vel Argéti pro Auro sumptæ (facta nihilominus mistione

primum

primum optima in fuſorio ad ignem fuſionis) ſeruentur laminæ.

Specula metallica frangibilia.

Miſtis per refuſionē manicæ partibus tribus æris, & pars vna Stanni tantum, proiiciantur laminæ ad planam, & pontellum in petra columbina altera al-
teri imminente. Miſto nihilominus primùm ad ignē I.
venti fuſo. Deinde laminæ ad menſuram æquentur à ſuperfluis cum gladio, & planentur Smerillo medio, ac tenui ad ſiccum perlongum, ac tranſuerſum, primo ſuper lignaculis ex tabula huiuſmodi agglutinatis cum Gypſo crudo, & aqua ſuper tabulam. Poſtea luſtrentur ſuper panno lineo rudi, vel corio à parte domeſtica, Sponthía, vel Tripolo, & Ceruſſa, aut Calce ſtanni, aſperſæ tamen prius oleo. Deinde palmis manuum ſiccatis terſæ, nitidatæ, & capſatæ ſeruentur.

Specula non frangibilia.

Specula infrāgibilia cuiuſuis dimenſionis ob malleationem in reliquo (vt proximè ſupradictum eſt, I.) rite fiant, præter quàm ſubiecta eſſentia, quę tantum conſtat de ſolo Arg. cupellato

Spodium de oſsibus.

Oſſa tibiarum boum deuſta ad ignem continuum in fornacula cæmentationis per horas. 2. Spodium vocatur de oſsibus.

Sublimatum.

Sumptis de Nitro mollito lib.50.

De Sale. De Alumine,seu Vitriolo vsto.	mollitis.

Et de Arg.viuo ana lib.100.

Omnibus simul iunctis, Arg. viuo tamen prius in aqua ad diuidendum quantum sufficiat in Vase ligneo mortificato, Mistura huiusmodi in Vase vitreo(cum Alembich)aperto per horas.24. ad lentum ignem lignorum per Gineres sublimetur, seruetúrque diligenter.

Notãdum. Notandum nihilominus non poni de misto pro quolibet Vase plusquam. 87. Insuper aquæ vltimo stillatæ valent ad alias quoque mortificationes:ideo seruentur.

Terra ad deargentandum metallum, & inaurandum.

Solutum igne argentum de cupella. quòd.1.in vnciam vnam aquæ diuisionis,iũgatur cum puluere salis,& Tartari albiana vnciarum sex.

Sícq; in Vase vitreato cũ spatula,lignea(non autẽ metallica)mista seruetur terra calore densata.

Notãdum. Notandum est etiam talem ordinem penitus seruandum esse in conficienda terra pro inaurando: quæ ab aqua diuisionis,& argento seclusa madefiat oleo auri,quòd.1.(Auri scilicet soluti)pro qualibet libra prædictorum puluerum.

Tuciæ

Tuciæ constructio.

Sumantur de antimonio libr.96.

De Calce silicis libr.48.De alumine catino libr. 24. De ære arso libr. 1. cum vnciis quatuor. De plumbo:& Stanno simul calcinatis libr.8. videlicet pro vna qualibet parte plumbi, duæ partes Stanni. .K.

Hæc omnia simul corporentur cum aqua, triturentúrque in Pila figuli.Mistura deinde hinc exempta,& in plano furfuribus strato adinstar placentæ desiccata in igne carbonum per horam coquatur, postea pinsetur,trituretur,ac taminetur.De puluere autem eius tenuiori fiat bitumen cum Albumine ouorum,& idem Cannis ferri inuolutum,& inspersum grossiori puluere eiusdem,atque sic in vmbra siccatum per ignem reuerberationis recoquatur iterum per horam.

Vbi autem nimium nigresceret: Cannæ vt supra bituminatæ candentes sæpius extinguantur in aqua Calcis plumbi & Stanni, vt supra dictũ est.K. Notãdum.

Singularia præmissa cur posita sint.
Caput decimum.

Singularia hęc(nempe)aqua diuisionis,refinatio chrysocollæ, æs arsum, vstum,& reliqua particularia supradicta non sit qui arbitretur temere posita, tanquam à principali negocio aliena,vel vt omnino superflua. Non enim fru-

ſtra, immo neceſſaria ceu per gradus quoſdam ad perfectionem huius magiſterij purificationis Auri (ſcilicet) quod præcipue intendimus (vt cuique in his oculato palàm eſt) poſita ſunt. Nam ſicut arbor ex floribus feracem, vberemque fructuum meſſem indicat, & vbi non affuerit ignis vſquam fumus exhalat, ſic huiuſmodi exercitaméta cum inſignia ſint, ac certitudo efficaciæ & veritatis pręmiſſorum, tum ſcopus quo huius artis pſeudoprofeſſores (Alchímiſtæ vulgo dicti) impingentes fracti protinus, & confuſi reuelentur, patefactáque eorum fraude, & falſitate de medio ſublata, ſimplices tuti, & cautiores reddantur.

PORTIO SECVNDA.

Præfatio portionis ſecundæ. Caput primum.

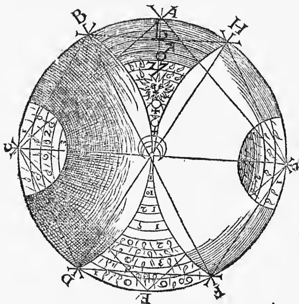

RVdis hæc, impolitáque noſtra inueſtigatio conſultò ſatius prætereunda à nobis fuiſſet, lector candidiſsime, quàm vt ſublimis huiuſmodi ars, atque ſpectanda ſuæ genitricis naturæ æmula (præcipuè contra ipſiuſmet ſcientiæ authorum decreta vulgationem prohibentia, vbi dicitur nefas eſſe arcana reuelare indignis) quodam vel tenui ſuſurro mortalibus patefieret. Cum tamen nobis perſuaſiſſemus omnipotentis naturę vim ſupremo numine ſapientiæ filij inſpiratam (tametſi pleroſque mortalium lateat) ex Dei munere cognouiſſe,

Ray. in aper. c. 2. ars igitur.

uiſſe,nefas, & ab humano officio eandem in tenebris perpetuo clauſam tenere, prorſus alienum duximus,præſertim cum nihil præſtantius,nihil in humanis vtilius reperiri poſsit,vel excogitari, ſi modo Sophis lõge ſupra hæc caduca & fluxa eleuatis,fuerit reuelata. Cęterum quo res ipſa obſcurior,ac difficilior cognitu hactenus haberi ſolet, eò lucidiorem omnibus,planioremq; efficiemus. Nam quòd Schema ſub ænygmate poſitum ſit, id fuit in cauſa,ne detractores Alchimiſtæ, indigni, ingratique facilem ſeſe habere ad hæc myſteria aditum arbitrentur. Initiatis vero totam huius artis rationem, compendioſè, & accuratè explicantes aperiemus in portione diuiſionis,in ſpeculo noſtro, quod iam mente cõceptum orſi indies lucubramus.Vt ipſum intuentes lucis ſplendore ſuperuenientis illuſtrentur, & deuij ab huius lucis iubare in ſemitam rectã dirigantur, & hac potiti gratia, munere gaudeant veritatis tali ſub ſchemate.

APERIO LIBRVM ET SEPTEM SIGNACVLA.

Schematis Voarchadimici expoſitio.
Caput ſecundum.

Iſionem acceptam à domino æterno omnipotẽti palàm fieri(indignis) nõ debere in arcanis arcanorum legitur, propterea quod omnino metuendus ſit dominus. Literas tamen. A. V. E. (vt in præmiſsis) dicimus eſſe miſtionem vniuſmet ponderis olei vitri, materiæque primæ artis, aëris, & ignis, lucis maioris & minoris, ac argenti viui ſepties mundati per ſublimationem cum arena alba, inſimulque rubificatam. C. verò primum motum, id eſt occiſionem, corruptionem, calcinationẽ, vel putrefactionem. G. ſecundus motus eſt, & eſt generatio. H. vero tertius motus, videlicet augmentatio. D. dicitur fixatio, diminutio, diſiunctio, vel ſeparatio, & eſt quartus motus. F. & B. ſunt elementa alterantia cum loci mutatione, quæ dicũtur ignis mutatio: Pauimenti operatio, terminatioq́ue rubificationis, & eſt quintus motus.

Ray. in codi. c. 4. Cum igitur.

Synonyma.

Synonyma.

Theorica, ac practica Voarchadúmicæ artis, & eius ſchemata in multiplicatione tincturę.
Caput tertium.

Erminatio recipientium eſt mutatio naturarum receptorũ per ineffabilẽ miſtionẽ calidi(.i. ignis, quod eſt aurum fuluum, cum frigido .i. Arg. viuo nõ vulgari, quod eſt Arg. viuum per ignem & arenam albam ſepties mundatum, vt dictũ:

Mecúbalim

est ab Arg. viuo, humidi, id est, Aer: quod est Arg. purum, cum Auro fuluo, Argentóque viuo vt supra, in simul rubificatis, cum sicco, id est, oleo vitri) dispositione perpetua. Hæc perpetua dispositio, est materia metallorum: Materiáque prima artis (id est vitrum inanihilabile: quod est oleum dictum: medium retinentem Arg. viui, Aurum albificantem) vt ait Maria. Et ista aqua grauis est, quæ mercurialis dicitur: vt omnes asserunt. Et Arg. viuum sapientū (id est Argentum viuum, vt dictum est, mundatum ab Argento viuo) de quo dicit Hermes: Custodite hoc Argentum viuum coagulatum (id est mundatum) quod est in intimis thalamis: in quibus coagulatum est. Ipsum enim est Azoch: & est secretum Scóliæ: & dicitur terra residua. Qui igitur verba audit, ipse inquirat. Sed testamur per illum qui malè perpetrantem iustificat: & nullum recte agentem condemnat: nos iam detexisse quicquid ante cælauimus in hac sapientia: & maximū arcanum scientiam, & intellectum habentibus patefecisse. Qui vult ergo proficere in hac sapientia, oportet eum istam admirabilem Electionem (mūdationem, mistionem, triturationem, & calcinationem, Argenti, Auri, Argentíque viui, & olei vitri) seu arcanū maximū cōponere, & posteà ipsum mutare de natura in naturā: Luca sic dicente in turba, pluribus rebus non indigetis: sed vna tantum. Et ista res vna, in vnoquoq; gradu operum nostrorum in aliam conuertitur naturam. Idem testatur & Géber cum dicit: Ars talis non consistit in pluralitate rerum. Est enim materia vna (id est metallorum) in qua magisterium

Electio.

Nota tamē qđ est altera materia prima artis.

gisteriumnostrum consistit:cui non addimus rem extraneam aliquã,nec minuimus: nisi quòd in præparatione eius superflua remouemus. In vna ergo re consistit totum magisterium istud, vt nos recte censemus,in oleo vitri scilicet,& Arg.viuo mundo, animato,rubificatoq;.Et hoc expressè dicit Alphidius filio suo:Scito fili, quòd est materia(& materia prima artis)quæ est radix,de qua omnes sapientes tractauerunt(oleum vitri,&)Arg,viuum est.Et est quoddam Arg.viuum albi coloris: & plusquã speculum splendens.Item fertur in turba. Initium totius operationis est Albedo, id est, Arg. viuum mundum animatum,cui rubor succedit. Notãdum.

Notabis ergo,quòd Acetum,Aequatũ,Albedo, Album plumbũ,Aqua benedicta,metallico, sicca, talchi,viua,viscosa,uitæ,vrinæ puerorum, Argentum viuum animatum, coagulatum, Argyriónzoticón,arsenicum,auripigmentum, azoch, cambar, caspa chaià,ches seph chai,compar,corsaturni, december: E,Euphrates, fauonius, phlegma, Gumma alba,inimicus,insipidus.lubricum, materia vna, metollorum,medicina vna,menstruum,mercurius, occidens,ouum,puer,salsus, fèdena,senectus, serinech,seth,sinistra,socius,sperma metallorum,sublimatum,succus.téuos,uentus,vespera,vigintiunũ vnctus,vultur,zibách,& ziuá, idem significant. Et id genus multa,quæ hic prolixitatis vitandæ gratia omittimus. Notandũ. ✠

In compositione autem huius admirabilis mistionis,seu maximi arcani,oportet nos sequi naturam.Nam (vt ait Géber) Natura per se agit. Nos

ergo

ergo oportet tria ſcire, videlicet quid ſit natura, quot ſint naturæ, & qualiter natura operetur in metallis productis.

Natura qd. Secundũ autem Ariſtotelem (ſecundo Phyſicæ auſcultationis)natura ſic diffinitur:natura eſt principium,& cauſa mouẽdi,& quieſcendi in illo, in quo eſt primo,& per ſe,& non ſecundum accidens.

Quotuplex Author autẽ perfecti magiſterij ait: naturæ (ſiue tu dicere mauis:qualitates)ſunt quatuor, videlicet caliditas & ſiccitas, vt in igne. Caliditas & humiditas, vti in aere. Humiditas & frigiditas, vt in aqua. Fgriditas & ſiccitas,vt in terra. Omnes autem iſtæ cõplexiones inæquales ſunt: nec eſt vlla iſtarũ quã quærimus.Nam nos quærimus æquale, de quo dicit Ioãnicius:quòd æqualis mixtio eſt vna, quando cum moderatione,incolume dicitur corpus.

Moderatio Notabis ergo, ꝙ dicit cum moderatione, ſcilicet prædictarũ naturarũ,ſeu qualitatum, videlicet caliditatis,humiditatis,frigiditatis,& ſiccitatis. Nã quãdo aliqua iſtarum naturarũ aliam nõ excedit : tunc dicitur corpus temperatum & æquale,quia tantum eſt de vna quantũ de alia ſecundũ debitam proportionem qualitatum ad eſſe metalli requiſitarum.

Synonyma Item notabis,quòd Incolume dicitur ſanum, remotum,calcinatum,ſeparatum,purificatum, diſpoſitum,ſiccum,vel mundum ab omni cauſa corruptionis.

Clauis pría. Mundatio. Et(ſecundum Géberum)ſtannũ eſt plumbum album puriſsimum:& eſt in eo æqualitas fixionis,vel ſpiſsitudinis duorum componentium Arg. viui,ſcilicet & ſulfuris(metallici)non autem æqualitas,quantum in mixtione(,id eſt,quantitate)Arg.

viui.

viui. Item Hermes inquit, fili, sapientum metalla sunt sex (non enim Arg. viuum est metallum, sed materia (vt infra, Notabis Embryon, L. & cætera) metallorum, quorum primus est. Sol eorum optimus rex & caput, quod nec terra corrũpit, nec res comburens comburit, nec aqua (colorificans, viridis, aut diuidens) mortificat, vel deuorat, eo quòd substantia eius est terminata, & natura directa in caliditate, humiditate, frigiditate, & siccitate. Nec in eo quid superfluum est, vel diminutum. Et ideo sapientes prætulerunt ipsum, & magnificauerunt, & dixerũt, quòd sic se habet Sol in metallis, quemadmodum Sol in stellis. Suo enim lumine & splẽdore omnia vegetabilia germinant, & omnes fructus perficiuntur nutu Dei. Quid plura si ad hoc peruenire possimus? Habemus proportionatum ferè totum iuxta Socratẽ dicentẽ: Iam ergo albi plumbi dispositionem vobis demonstraui, quo genito nihil aliud est quã opus mulierum, & ludus puerorum.

Cognito igitur quid sit natura per Philosophũ, & quotuplex per authorem perfecti magisterij, aliorumque sapientum sententiã, restat videre quomodo operetur natura.

Operatur autem natura multifariam: sed potissimùm per mixtionem, quã sapientes variis appellarũt vocabulis, scilicet, Ingressionẽ, summersionem, coniunctionem, connexionem, complexionem, cõpositionem, & mixtionem: idem significantibus. Nihil enim ingreditur, summergitur, coniungitur, connectitur, complectitur, componitur, quã quod miscetur. Videamus ergo quid sit mixtio (Clauis enim

Natura quomodo operetur. Synonyma

Clauis fecũ enim fecunda eft)quia ipfa cognita per diffinitionem omnia alia cognofcantur.

Mixtio, & quid. Secundum autem Philofophum(primo de generatione)mixtio eft mifcibilium alteratorum per minima coniunctorum vnio.

Mifcibiliũ. Notabis Mifcibilium,id eft elementorum. Nam ipfa funt prima principia vniufcuiufq; mixti. Sed ipfius mixti manifeftam,occultámue fcire non poffumus naturam:nifi fciamus ipfa elementa cõmifcere feu componere. Vnde Hermes dicit: Intellige fili quatuor elementorum fcientiam, quæ fuis pofita funt rationibus in fua abfcondita apparitione. Eorũ enim abfcondita apparitio nequaquam exponitur, nifi componãtur,eo quod non perficiuntur donec fuis coloribus colorentur.

Minimum. Notabis etiã per minima, id eft per indiuifibilia, Nam fi quid poffet diuidi iam non effet minimum, ex quo diuifo partes eò minores proueniunt: cum omnis pars minor fit fuo toto. Apparet ergo,quòd per minima,id eft per indiuifibilia fit mixtio elemétorum. Et quòd elementũ fit minimum metallorũ componentium patet:per diffinitionem eius, Elementum enim minima particula eft metalli.

Eleméti diffinitio.

Ad hoc autẽ,vt mifcibilia mifceantur, requiritur præuia difpofitio:quæ nõ fit nifi per motum in omni actione,nedum in mixtione neceffarium. Motus autem (vel mutatio) dicitur (fecundum Ariftotelem in Categoriis) fexcuplex, fcilicet, corruptio, generatio, augmentatio, diminutio, quam fixationem vocamus: alteratio, & loci mutatio. Sed aliis in præfentiarum omifis, Corruptionem tantum eligamus,

Motus primus:Clauis iii.& primũ punctum. Corruptio.

eligamus:nec eam quidem omni exparte. Nam multas sub se species habet. Sed ex his vnam (quæ putrefactio dicitur) ad propositum facientem discutiemus.

Natura enim quæ nunquam otiatur, omnifario motu operando vtitur: in primis autem omnium corruptione. Corruptio verò hic & putrefactio æquipollent significato. De hac itaque in allegoria sua hermes, sic inquit, Scitote quòd artificij origo est caput Corui: qui in nigredine noctis, & in claritate diei sine alis volat: & amaritudine nostra in suo sanguine exeunte coloratio accipitur: & mera aqua à suo dorso. Nō est ergo aliud caput Corui, nisi nigredo noctis, quia sicut ista sunt nigra & obscura respectu diei, sic spiritus iste putrefactus respectu spiritus mundi, qui ex putrefectione oritur, & per nostrum artificium extrahitur.

Sed cuius coloris debet esse spiritus iste mundus? Quæstio
Profectò albi. Vnde Hermes, Scitote rumorum in- Solutio.
quisitores, & sapientiæ filij, quòd Vultur supra montem extensum in cacumine voce magna clamat inquiens: Ego sum Album nigri, & citrinum albi, & rubeum citrini, veridicus sum certè, & non mētior.

Notabis ergo album nigri. Nam ipsum album ex nigro extrahimus. Item alphidius: Argentum autem viuum, quod ab eo scilicet cortice nigro extrahitur, est humidum album à corticibus mundum, ne opus pereat.

Viso ergo quòd primus motus naturæ est corrūpere, videndum est qualiter fiat. Et vt perfectè sciamus facere: oportet nos habere cognitionem principiorum

Album nigri.

cipiorum

Principia duo. cipiorum tam naturalium, quàm artificialium. Nam qui principia ignorant, finem non inueniunt.

Primum. Primum ergo principium naturale, vt prædictū est, dicimus Arg.viuum, cum arena alba per ignem ab Arg.viuo septies mundatum, coagulatúmque, ac materialia ignis, & aëris, sub nomine Antybar, Marthek, Stagno, vel Risoó (quod Græcè Thélima dicitur, & Hebraicè Reçón) positum in literis & numeris notatis (vt hic infra, & suprà) per lineam perpendicularem inchoando à penultima sursum ascendendo, & in vltimam terminando.

E. 5. Lux maior.
H. 8. Coagulum.
T. 19. Ignis, id est, Lux maior.
.C. R. 17. Aer, id est, Lux minor.
A. 1. Lux minor, Insertio respōdentiæ Charattorum. xiij. g. q;. iij. seu. xxiij. g. q;. ij. cum. $\frac{1}{2}$.
M. 12. Hyle.
K. 10. Aqua permanens.

72.

A. 1. Materia prima artis.
B. 2. Lux minor, Insertio respondētiæ Charattorum. xv. g. q;. iij. & vltra, seu. xxiij. g. q;. ij. & $\frac{1}{2}$. in circa.
Y. 22. Lux maior.
H. 8. Aqua permanens.
T. 19. Ignis, id est, Lux maior.
N. 13. Gemma.

A. 1.

A . 1 . Cera.
R . 17 . Aer, id est, Lux minor.

72.

Secundum est Calor .i. Ignis alienus, quod est instrumentum mouens ipsam Materiam mistam ad putrefaciendum: & non aliud agens in mundo. Vnde inquit Alphidius: Scito fili, quod substantia agẽs in hoc toto mundo est vnum, scilicet calor. Calore enim sublato nullus omnino motus est. Motus autem est actus. Ideo dispositionis & totius operis artifex, calor est ignis. Secũdum.

Sed cum multi sint gradus calorũ, siue ignis, videamus quid sit: & in quo gradu.

Et certè ignis, siue calor est ignis intentissimus, sic testante Maria: Mensura ignis tui, id est alieni, esto sicut Solis diebus támuç: à v.i. Noch ach ros, quod est caput zenit. Et vocatur fimus equinus: sed non est (scilicet per contrariũ) vt inquit Alphidius: Igne, id est alieno, coquitur quod tibi ostendam. Et est calidus & siccus in quarto, cuius proprietas est augmentare siccitatem: condensando humiditatem. Nam sicut ignis fimi augmentat calidum & humidum propter suam caliditatem & humiditatem qui perhibetur: ita fortitudo ignis calidi & sicci siccitatem. Et disponit naturã humidam, in siccam terminando. Huic autem non assimilatur alius in mundo, nisi naturalis, qui est ignis solis in visceribus terræ. Ignis alienus.

Visis igitur principiis naturalibus, videamus artificialia.

Principia

Principia artificialia.

Principia Artificialia sunt duo principalia instrumenta: in quibus perficitur ista putrefrctio. Et primum est lapideum Carahà, secundum est lapideum áludel (id est venter equi) in quo debet poni materia mista. De quo Vincentius dicit: Solutionum corporum & spirituum instumenta sunt multa: vnum tamen dicitur Venter equi. Et fit duobus vasis: quorum alter est lapidcum áludel: & in ipso materia mista ponitur, státque in fornace, & subtus nutrtitur ignis vt buliat. Auicena dicit, quòd istæ dispositiones non possunt fieri nisi in vase duplici cognito, quod vas est venter equi supra nominatum.

Item cum diffinitio sit omnino quid est esse rei significãs: videamus quid sit putrefactio ipsius (scilicet) materiæ mistæ, vt melius eam cognoscamus.

Putrefactio quid.

Secũda diffinitio putrefactionis.

Secundum autem Ioannicium putrefactio est corruptio substantiæ mistæ materiæ ex vaporum retentione. In nostro autem proposito, si vapores dispergantur per aërem ipsum: non putrefit, neque corrumpitur ipsa substantia mista materiæ. Quare debet áludel sic adaptari in obice: ne respirare possit. Vel potest aliter sic diffiniri. Putrefactio est substantialis humiditatis corruptio: ex indigentia caloris naturalis: superabundante calore alieno artificiali exterius agente.

Calore alieno.

Notabis calore alieno super abundante. Nam ipse calor alienus est instrumentum agens: seu perficiens corruptione humida.

Quæstio.

Solutio.

Sed si quæratur, per quem modum facit hanc corruptionem calor? Respondemus, calor calefacit mistum sibi applicatum: & calefaciendo facit euaporaro

porare humiditatē:qua omnes partes ſiccæ continuabantur,& faciebant vnū mixtum continuum,& vnam rem. Et ita calor corrumpit,& putrefacit ipſam rem:quia mixtum quod prius ratione humidi erat continuum, ratione eiuſdem exhalati efficitur diſcontinuum,& amplius non perſiſtit in ſubſtantia mixti,ſicut videtur in ligno in igne poſito.Nam fortitudo caloris ipſius ignis facit euaporare à ligno aquam,& oleum, mediantibus quibus lignum primo erat mixtum compoſitum & cōtinuum, modo poſt euaporationem aquæ & olei, remanent cineres,& partes ſiccæ ex toto diſcontinuatæ,& pulverizatæ.Et propter iſtam ſimilitudinem:Putrefactio vocata fuit cinis à ſapientibus. Vnde rectè inquit Hermes,Ne arg. viuum negligētiæ tradas: nigrum enim cinerem de albat,& per ſapientum ignem fit opus.Ideo vocata fuit etiā calcinatio,propter eandem ſimilitudinem.Nam ſicut fortitudo ignis priuat lapidem ſua humiditate,& de ipſo facit calcem, ſic putrefactio.Vnde Parmenides in turba:Niſi veritatis naturam,eiuſque compoſitiones & complexiones ſciatis, & bene coaptetis conſanguineum conſanguineo: & primum primo, inconuenienter facitis,nec quicquam operamini,eo quòd naturæ cum ſuis conſimilibus naturis conſequentur eas,& lætabuntur in eis. Nanque putreſcent vel diſiungentur,eo quòd natura naturam regit, quæ ipſam diruit, & in puluerem vertit, & deducit. Apparet ergo,quòd per putrefationem, res noſtra deſtruitur,& in aliud eſſe deducitur, ſicut lapis per calcinationem.

Putrefactio aliter cinis: ſeu calcinatio.

Viso autẽ quid sit putrefactio,& qualiter fiat, videamus signa per quæ posimus cognoscere quando erit perfecta, aut non.

Signa putrefactionis.

Duo quidem sunt accidẽtia principalia, per quæ possumus cognoscere ipsam esse perfectam, aut nõ color, scilicet niger: Tactus vero ponderosus. Vnde Author perfecti magisterij, Plumbum, id est Arg. viuum mixtum, in sua altitudine est plumbum, & Arg. frigidum, siccum, terreum, melancholicum, nigrum, marcidum, fætidum, ponderosum, & fœmineum. Ex iis ergo apparet, quòd putrefactio tunc est perfecta, quando est nigra, & ponderosa.

Qualitates Arg. viui mixti.

Synonyma

Item notabis, quòd Argentum nostrum, calcinatio, incineratio, melancholia, & nigredo idem significant.

Quæstio. Solutio.

At dices quid remanet calcinatum post cinerationem? Respõdemus, essentia materiæ mixtæ metallicæ, quæ ante calcinationem erat in potentia ipsius introducta ex proportione elementorum, ex quibus erat composita. Quia talis essentia non corrumpitur, vt aliquo pacto anihiletur, seu ad nihilum reducatur, cum essentiã subiectã: Naturámue destrui à nobis non sit posibile, sed quantitatem & virtutem illam quæ dabat esse tali mixto, modo per calcinationem & accidens veniens ab extra destructo & calcinato, quam virtutem & quantitatem ex mixtione susceperat, hæc quidem penitus anihilatur. Nam sicut totum integrale (puta domus) consistit ex suis partibus integralibus vnitis, & disiuncta situ vna parte à loco suo, quem prius habebat in toto, destruitur ipsum esse totius domus

mus

mus, & tamen remanent lapides, ligna, & cæmentum ex quibus constabat domus. Ita etiam fit in proposito nostro. Nam disiuncto humido ab ipso mixto elementari cui inhærebat, tanquam pars integralis in toto, & hoc per calorem eleuantem ipsum & separantem ab aliis partibus, anihilatur quãtitas humidi ipsius mixti, subiecta tamen essentia humidi non anihilatur, nec potest anihilari.

Sed extat (inquies) inoppositum experientia. Si enim applicetur igni olla aquæ plena, inualescente ignis calore paulatim exhalando minuetur aqua ipsa, quod ad nihil aquæ penitus in olla remanebit. Ergo essentia eius anihilabitur? Huic autem obiectioni respondemus, nequaquam militare contra positionem nostram, quoniam de natura mixti me talliri loquimur hic. Quod & si calcinatur quoad ...m esse totius compositionis, tamen ipsum penitus non destruitur: vti supra de domo exemplificauimus, & ita si olla cooperiatur ne vapores exhalare possint, aqua ipsa anihilari non videtur. Contra nostram igitur intentionem inductus cauillus non est, quamuis etiam iuxta peripateticorum principis (primo suorum naturalium volumine) intentionem facilis esset euasio dubitationis inductæ, quoniam neque materia ipsius aquæ in illa contraria ignis actione anihilatur, immò remanet. Non enim sequitur nihil remanet in olla, ergo subiecta aqua anihilatur. Et tunc dicitur quod aqua habet materiam subtilem & raram, & ex consequenti valde passibilem.

Obiectio.

Solutio.

Item habet qualitates penitus contrarias qualitatibus ignis. Nam caliditas ignis frigiditati aquæ opponitur, & ſiccitas humiditati. Cum ergo caliditas ignis frigiditati aquæ aduenit, pugnant inter ſe: & ſi caliditas vincit frigiditatem, tanto magis ſubtiliat & rarificat aquam, quòd conuertit eam in aërem, & ita aquæ materia non erit aliquo pacto corrupta, licet formam aëris ſuſcipiat. Nam aër generatur ex calido ignis, & humido aquæ, & terra ex ſicco ignis & frigido aquæ. Vnde morienus. Quatuor ſunt elementa, quorum duo ſunt principalia: & ſummopere contraria, vt ignis & aqua. Alia vero duo generantur ex iſtis, vt aër & terra. Hoc idem quã optimè declarat Albert⁹ in libro Perigeneſeos. Item videmus vapores aqueos virtute caloris ſurſum aſcendere, & contra naturam ſuam eleuari. Nã aqua ſuapte natura ſemper deorſum locum ſuum petit tanquam graue. Cúmq; ij locum maximi frigoris attingunt vbi frigiditas ſuperat caliditatem, tunc virtute illius frigiditatis inſpiſſantis in nubes, in aquam conuertuntur: ac ita naturaliter deſcendunt, generatúrque pluuia. Et etiam cum ventus ſeptentrionalis) cuius natura eſt frigida & ſicca) obuiat auſtrali, tunc ſi frigiditas ſeptentrionalis ſuperat caliditatem auſtralem, condenſatur & congelatur in nubes, & hæ aliquando in pruinam, aliquando in grandinem, aliquando in niuem, & aliquando in glaciem conuertuntur. Ex quo apparet quòd rerum materia non poteſt anihilari, ſed recipit conuerſionem, cum natura vnius naturam alterius ſuperat in mixto.

De his, quæ in aëre generantur.

Secundus motus naturæ est generatio. Et cum corruptio vnius sit generatio alterius (Philosopho teste primo de generatione) est imposibile materiam esse, quæ non sit sub aliqua forma: primo Physicorum. Quando ergo agens destruxit mixtionem primam seu proportionem elementorum, quæ faciebat rem esse sub prima forma mixtionis, statim introducit aliam formam, per cuius introductionem, fit talis motus generationis. Motus secũdus. Clauis 4. & secundũ punctũ. Generatio.

Et quæ forma est illa in proposito nostro? Certè Auri mixti corrupti, quod vocatur à sapientibus Chylus, seu Agnus, Iuppiter, & stannum: Saturnus, & plumbum, propter suã nigredinem & immundiciam, a quà nigredine & immundicie mundari debet. Vnde inquit Hermes: Hoc fili noscas, quòd nisi quis sciat deducere prægnationem, mortificare generare, & species viuificare, lumen inducere, ac mundificare, quousque igni purgentur, colorentur, & à maculis vltimis mundificentur, velut à nigredine & tenebris, nihil facit. Si autem hoc quispiam fecerit inter mortales satis supérque erit spectandus. Quæstio. Solutio. Synonyma

De electione, mũdatione, mixtione, corruptione, & generatione, pauca nobis hæc prælibasse sufficiat, in sequentibus latius quæ restant dicemus. Nũc autem de alteratione cum partibus subalternis, ac concurrentibus dicendum putamus.

Alteratio est mutatio secundum qualitatem facta per nos ex quadam locali permutatione. Qui motus continet in se principalia huius magisterij, de quibus dicit Géber, Sunt itaq; huius artis principia Motus quintus, Clauis. 7. & tertiũ punctum. Alteratio, cũ loci mutatione.

Modi operationum. .D. Sublimatio cur inuenta. modi operationum ipsius: quibus applicatur artifex ad hoc magisterium, qui quidem à se inuicem sunt diuersi. Est enim vnus modus Sublimatio, Descensio secundus, tertius distillatio: quartus calcinatio, solutio quintus, sextus coagulatio, septimus fixatio, ceratio vltimus.

Primus ergo modus est Sublimatio. Et propter hoc inuenta fuit, quia non nouerunt antiqui sapientes (cum sit impossibile prorsus) neque nos: nec qui nos sequentur, aliquid quo coniungerentur animæ, nisi spiritus solos, vel quòd naturam spiritus & animæ in se contineret, nisi coagulum. Quod proiectū super Arg. viuum, vel Metallum sine ipsius mundatione, & incrassatione, viderunt non perfectos colores dare: sed ex toto corrumpere, denigrare, adurere, & defedare.

.A. Notabis ergo, quòd dicimus sine ipsius mundatione. Igitur mundatio tam corporis, quàm animæ & spiritus debet fieri ab ista nigredine, & tenebris. Et ita sentiunt Sophi.

Quæstio. Solutio. Sed quid est illud, quod parit hanc nigredinem? Humiditas aquosa, & adustiua. Vnde author trium verborum dicit, quòd humiditas adustiua est fumus aquosus. De quo dicitur: Humiditas aquosa & adustiua corrumpit opus: & tingit in nigredinem. Humiditas autem illa quæ parit nigredinem: impedit fumum album: quo deficiente Aurum Archimíæ, id est, Aurum duarum cæmentationum perfectarum, non fit. Morieno ita testante: Nisi fumus albus fuisset: Aurum Archimíæ, id est, Voarchadúmicum opus, non fuisset. Item de hoc idem: Quod

autem

autem interrogaſti de fumo albo, ſcire tibi conuenit. Quod fumus albus eſt ſpiritus, Arg. viui, illorum corporum, id eſt venarum, è quibus iam animas, id eſt metalla, ſiue elementa, extraximus: quibúſve iterum eas cōiunximus. Iſta ergo anima in ipſo ſpiritu Arg. viui ingreſſa dealbatur, & mundatur ab omni nigredine, & huiuſmodi candor redundat in illa. Vnde Parmenides in turba: Scitote quòd ſi ſuperficies dealbatur, intrinſeca eius dealbabuntur. Et è cōtra. Item Lucas, anima Arg. viuo ingreſſa dealbatur, & natura naturam conuertit. Synony.

Arenam ergo albam, & Arg. viuū accipe: & per ignem, ſublimationis, attrahe ex lapideo Aludel in lapideo Carahà fumum album ab ipſis, & ſumma cum diligentia ſerua ne pereat.

Sed qualiter generatur iſte fumus albus? Proculdubio per coniunctionem, & ſubtiliationem. Primo Argentum viuum cum arena alba coniungitur: atque poſtea per ealorem ignis ſubtiliationis, ſeparatio vnius fumi aduſtiui, qui tingit in nigredinem, ab iſto fumo albo, qui erat ante coniunctus illi in materia, Arg. viui, ſub vna maſſa tamen: & ita recipit mundationem vnam per ignem. Nam & alteram poſtmodum recipit per artificium noſtrum, ſcilicet per triturationem, corruptionem, generationem, augmentationem, fixationem, & alterationem: cum loci mutatione, vt ſupra, & infra. Vnde illud Hippocratis in Aphoriſmis ſatis concinè, atque eleganter huic noſtræ intentioni accommodare poſſemus: In perturbatione, & vomitu quæ ſponte fiunt: ſi qualia oportet purgari, purgentur, bene erit. Si ve- Quæſtio. Solutio.

rò non, è contra. Quod sic exponimus transferentes, In perturbatione ventris, id est putrefactionibus, quæ fiunt in lapideo Aludel. Et vomitibus, qui sponte fiunt, id est sublimationibus, quæ fiunt in lapideo Carahà ascendendo sursum, sicut est vomitus. Si qualia oportet purgari, purgentur, bene est. Si non, male. Ex iis ergo apparet: quòd si bene sciamus facere mundationem ex turbatione elementorum: & per sublimationem, triturationem, & cætera separare hoc ab hoc, id est purum ab impuro, nobis bene erit: & si non, male.

Et notabis, quòd adhæret pars vna fixa cum fecibus, quæ nunquam per ingeniorum genus aliquod, separari ab illis potest, cum talis penitus fixa fuerit cum ipsis.

Notandũ. Et cum fumus ille fuerit mundus & albus: tũc erit aptus cõiungi cum sua anima (id est, munditia duorum luminarium & corpore, id est, oleo vitri vt diximus supra, aliter non. Vnde inquit Morienus: Si quis animam, id est, Argẽtum, vel Aurum à visceribus terræ (extraxerit, & eã sursum ascendere) id est in Arg. viuo mundato ab Arg. viuo, ingredi fecerit: & ab ea prius in Porfido cũ ipso Arg. viuo & aqua triturata, omnem nigredinem & fœtorem, cũ aqua etiã calida in sacculo ablucrit: postea cum suo corpore olei vitri, prius corrupta, dealbata, citrinizata, rubificatáque coniunxerit, & demum per ignem corruptionis, generationis, augmentationis, fixationis, & alterationis, cum loci mutatione mortificaue rit, maxima mirabilia in mundo videbit.

Visa igitur generatione illius fumi albi: qui fit per separa-

ſeparationem fumi aduſtiui ab eo in ſublimatione, videamus illam quæ fit per ſublimationem, & formæ fuſæ colamentum. Et primo quid ſit ſublimatio:& quare fuerit inuenta dicamus.

Sublimatio enim eſt rei ſiccæ per ignem eleuatio,cum adhærentia partium ſubtilium ſuo vaſi. Sublimatio quid.

Cauſa autem inuentionis eius fuit mundatio ſpirituum,aliter impoſsibilis eſt, vt iam dictum eſt ſupra. D. Primus ergo modus ſublimatio. Et A. notabis ergo,& cætera.

Colamentum verò, in propoſito, eſt liquefactæ rei à fece ſuæ turbulentiæ ſeparatio:& hæc fuit vna cauſa generalis. Specialis autem cauſa fuit inquiſitio aquæ puræ: ita vt forma ſoluta poſt ipſius aquæ reſolutionem permaneat incorrupta. Colamenti diffinitio. Generalis. Specialis.

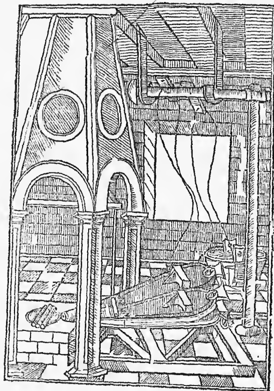
Colamentum verò tribus fieri ponimus modis, ſcilicet per manicam: per cinericium, & per balneum arenæ. Colamentũ triplex.

Per manicam quidem ſic.

Fiat talis furnus colamenti.

PORTIO

DISTILLO CVNCTA.

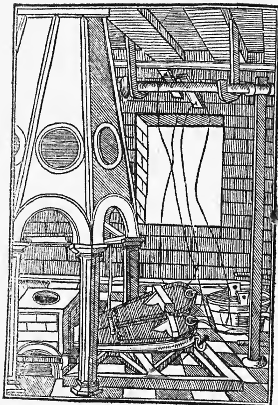
in quo primo collocetur carbo, & coaptetur ei bene & postea super carbones accensos vena, contusaque cum octo partibus plus granulorum plumbi nigri mixta colanda, ad quantitatem vnius digiti, & desuper etiam carbones vsque ad summitatem furni ponantur, & cum ventosis follibus aurum cogatur à Lopa effluere. Modus vero alius per Cinericium sic fit. Cinericiū.

Substantia dicta vt supra cum plumbo nigro mixta collocetur in fouea Cinericij, ac desuper ligna accensa, & cogatur vt supra colari quousque imperfecta per Geta effluat, & fulua forma tota munda resideat. Primum autem colamentum maius est secundo. Quia manica plus acuitatis caloris infert, quàm Cinericiun.

Schema Cinericij.

PORTIO

EXTENVO FVSA.

Fit etiam per Balneum arenæ vt infra in Fornace, cuius figura habetur in titulo moduli fornacis magistralis, modo vt supra in purificatione spiritus Voarchadúmici. Et causa nostræ primæ inuentionis talis Balnei arenæ, fuit essentiæ puræ Arg. viui mundatio (vt dictum est) facta per eleuationem. Per primum enim colamentum, & secundum, solum resultat clarificatio substantiæ, & essentiæ elementorum. Balneum arenæ.

Visis ergo modis colamenti, & quid sit colamentum, accedamus ad reliquá.

Quoniam autem (secundum Hermetem) in vnaquaque re corruptibili, tria sunt consideranda, primum quod est vtile aqua, secundum oleum, tertium fex. Tamen nullum istorum habet esse distinctum in isto mixto corrupto, sed confusum, & indiuisum. Quod quidem ab aliquibus vocatur Chómerrisson mea à melachot, quod est vitrum inanihilabile, vnde dicitur, deus id est artifex, creauit id est miscuit primo cælos, id est rarum, & terram id est densum, quos cælos ad propositum transferentes vocamus sublimationem, terram vero mixtum nigrum. Et cum rubro istius terræ plasmauit, id est multiplicauit Adam, id est aurum, & cum Adam, viraginem, id est tincturam, mixtum nostrum, in quo sunt aliquæ corruptiones, quæ per ignem expurgantur. Vnde inquit Alphidius, scito fili, quòd in libro fit librorum perfectio, & certissimũ est opus eis, qui ratiocinantur. Iam ergo mandaui tibi quod proponis, videlicet Adam, & prohibui ea quæ opus corrumpunt, id est, viraginem. Demum illud idem

hac

hac de re asserere possumus, quod de nutrimento corporis humani à medicis recte proditur. Primum enim Massaptyssanaria, siue Chylus in stomacho conficitur. Deinde ex eo in epate quatuor gignuntur humores scilicet Phlegma, sanguis, cholera, & melancholia. Postremo debita facta digestione, corpus humanum nutritur, sustentatur, & regitur. Hoc idem ipsi dicunt per alia verba. Nam natura primo digerit in stomacho dealbando, secundo in epate rubificando, vltimo in membris subtiliando, ac conglutinando, perficiendóque. Tu vero, si hæc (quæ diximus) tuis nauiter, ac scite accomodaueris operationibus, facilè, procúlque dubio voti compos euades.

Cape igitur in nomine sanctæ, & indiuiduæ trinitatis materiam primam artis, cum aëre, & igne rubificatis: vna coniunctis (vt dictum est supra) in lapideo Aludel, vt mixtum vnum fiat cũ aqua sicca (vt supra, & infra) mundata per viam sublimationis. Hæc aqua sicca immò mundatio eius vocata fuit initium, & clauis operationis per Alphidium sic dicentem, scito fili, quòd thesauri non euanuerunt, verum intus seruantur, & absconduntur à tuis oculis cum domum ingredieris, volo tamen tibi vnam clauem tribuere, quam eorum signum voco, quòd si rationem habes, residuas sex claues scies, & extrahes tua scientia ex ea. Porrò hæc vna clauis est aqua sicca, quæ fit per vas sapientum, & modum sublimationis. Per istam vero clauem incipit operatio, & fit per ipsam postmodum extractio reliquarum sex clauium, & cognoscuntur.

Mixtum

Mixtum igitur ac putrefactum cum maiori Luce & minori æquatum prædictum in mundo lapideo Aludel: nam aliud vas nos potest ignem sustinere, recipiatur. Iterumque ipsum collocetur in Furno generationis, ac detur ignis, vt totum illud in Marthek deueniat, nulla terminatione ignis prætermissa, quia motus debet esse continuus, & non interruptus. Propterea omnia necessaria recolantur quousque totum perficiatur.

Augmentatio fit ad modum augmenti Lunæ. Nã sicut per aspectum solis, Luna incipit illuminari, & postea omni die augmentatur lumen eius, quousq; tota fit illuminata, sic etiam æquatum incipit per fimum rubificari, donec totũ fuerit rubificatum. Et hoc dicit Hermes in secreto suo videlicet, vitis sapiẽtum succus in. 42. diebus extrahitur, eius vinum in fine. 30. peragitur, de cætero ipsum diminuit. Altera tio vero augmentat, sicut Luna post. 15. dies diminuitur, & post. 30. augmentatur.

Motus tertius, Clanis 5. & secundũ punctũ. Augmentatio.

Fit etiam hæc coniunctio ad modum corporis & animæ. Nam sicut anima corpus ingrediens viuificat ipsum, sic fumus albus animatus oleum vitri corpus suum. Vnde inquit Alphidius, prosequente fugientibus, obuiante vtrisque fuga aufertur, & mors sequitur, & natura cepit suum comparem vt inimicum: & se adinuicem cotinuerunt, & cõtinent, quoniam anima corpus introiuit. Istud punctum est secundum punctum operationis, & in domo Iouis, quod est augmentationis. Idem dicit Rhodianus, cum Embryonem reducit.

Notabis Embryõ. Sicut enim Embryõ est massa, Embryon.

ex

ex qua natura format in matrice fœtum, & disponit omnia membra sua, sic istud punctum est massa, ex qua totum magisterium perficitur. Item istud punctum est etiam materia, ex qua omnia metalla ducunt originem. Vnde inquit Alphidius, vt enucleatius intelligas me loquentem, volo vt scias de qua materia metalla ducunt originem. Attende itaque, aqua grauis & viscosa, in visceribus terræ, non habens exitum foras, si propè habeat sulfur metallicum eius excocta calore, conuertitur in Arg. viuū.

Materia metallorum. Et sic notabis, quòd aqua viscosa, & sulfur metallicum sunt materia generalis omnium metallorum. Hoc idem dicit Geber, cum diffinit Arg. viuum dicens, Arg. viuum est aqua viscosa sulfure metallico

Arg. viuum quid. densata in visceribus terræ, per calorem temperatissimum vnita totali vnione per minima, quousque humidum contemperetur à sicco, & siccum ab humido æqualiter.

Notādum. Notabis ergo aquam viscosam, & essentiam albam, quam dicimus esse etiam materiam particularem argenti, & Stanni.

Calor temperatissim⁹ modus perficiendi. Item notabis calorem temperatissimum, tāquam instrumentum perficiens ipsam.

Item notabis modum perficiēdi, cum dicit, quousque humidum contemperetur à sicco.

Notādum. Item notabis, quòd Argentum, Argyrion, bos, Caspa, Chesseph, essentia alba, Fada, fœmina, forma mulieris, gallina, Giumis, he, hypostasis, Luna, olus, ouis, septem, Smerata, & alia idem sunt.

Visa autem electione, mundatione, mixtione, corruptione, generatione, alteratione, cum loci muta-

.F.

tione,

tione,sublimatione, & augmẽtatione formæ,videamus eius fixationem, quæ fit per diminutionẽ, qui est quartus motus naturæ,quæ diminutio dicitur,& fit per decoctionem,vt narratum est supra in præ allegato secreto Hermetis videlicet, vitis sapientum, & cætera. Nam sicut Luna postquam plena est,de die in diem incipit diminui, donec de ipsa nihil appareat,sic albedo, & illuminatio istius æquati incipit diminui per decoctionẽ, donec tota albedo diminuta sit,& appareat rubedo per nigredinẽ,& citrinitatem,quæ penitus apparebit,si non remanserit aliquid de illa humiditate aquosa,quæ mittit albidinem.Si vero quid remanserit, tunc nõ est facta desiccatio.Sicceturergo donec deueniat,& tunc bene erit.Cui rei & illud hippocratis in Aphorismis aptamus,inanitio si qualem oportet fieri,fiat,confert,& bene erit.Si verò non è cõtra.Glossa,inanitio,id est desiccatio. Itẽ Hermes, ponite igni ipsius humiditatẽ,& in humido ignẽ habitare facite, qui ignis sua caliditate huiusmodi manifestæ humiditatis colorẽ auget,& occultæ siccitatis conbustionẽ,donec perfectũ fiat.Itẽ Alphidius,inspice fili, quia scripturus sum tibi librũ, cuius verba si intellexeris, hanc artẽ inuenies,si fueris de his, qui dei gratia sunt eã inuẽturi.Si verò hęc verba nõ intellexeris,nõ accedas ad operandũ,nisi inceperis tentare,& aquas coquere, quæ putrefaciendo spissantur putrefactionis manifestæ humiditate, & vi occultæ siccitatis ipsius corporis, cuius genus est quoddam sal de genere saliũ. Extractum enim est ex Salsosis, quæ in quolibet anni tempore generantur in gingiuis marium.

Mot⁹ quartus, Clauis. 6.& secundum pũctũ. Fixatio per diminutionem.

Salsosa.

Inspissatio. Notabis ergo, quòd per putrefactionem fit inspissatio ex conuersione frigidi & humidi in caliditatem, & siccitatem, quod apparet ibi supra. Cape igitur in nomine sanctæ, & indiuiduæ trinitatis, & cætera. Nam aurum mixtum cum Arg. viuo cum incipit alterari, efficitur nigrum vt carbo. Vnde, inquit, Hermes in allegoria sua, Marthek noster inquisitus caret simili, & est citrinus aureus extrinsecus & intrinsecus. Cum autem mistum eius alteratur, fit nigrum & tenebrosum vt carbo. Spiritu autem ab eo ablato color est rubeus, spiritu item & anima sibi redditis viuit, & lætatur, & vides eum ridentem, & hilarem, ac morte carentem. Benedictus igitur sit ille, qui scit dispositionē hanc, qui mortificat & viuificat, & omnipotens est. Item Hermes in eodem loco, ego sum album nigri, & nigrū albi. Et sic apparet, quòd alteratio est albedine in nigredinem, & à nigredine in albedinem. Et vlterius ista desiccatio siue dispositio continuè facit conuersionem in caliditatis naturam, id est in rubedinē, quæ tamen prouenit ex parua dealbatione. Hoc idē dicit Rosinus, cum ait, quòd ars Marthek non fit nisi ex Risóo stāno, vel & cætera. Ex quibus debet intelligi, quòd vnus est dispositor nigri, Albi, Citrini, & Rubei. Et hoc est quòd dicit Alphidius, scito fili, quòd in huius maris profundo Margaritæ diuersorum colorū nascuntur, in quo & hyacinthus diuersi coloris ascēdit, & etiā ipsum scilicet Marthek colorat corpora per calorē suum. Cū enim fuerit calidū, erit rubeū, cum vero frigidū fuerit, erit albū, similiter erit caloris & cādoris Solis & Lunæ. Et rubeū est caliditas,

& albedo est frigiditas, intellige ergo & obserua. Itē notabis, ꝙ Rubedo est signum caliditatis, & Albedo frigiditatis. Et istud est tertium punctum artis, & in domo martis, quod est alterationis. Hermete sic asserent, tertio mense operatur mars agens in materiam, qui ex sua caliditate & siccitate diuidit Massam ipsam, & membra disponit. Signa qualitatum.

Notabis membra. Nā sicut in matrice natura disponit membra tāquam partes integrales ipsius fœtus, sic & istud corpus rubeum tāquam partem integralem totius confectionis medicinæ. Nam in omni compositione, quæ fit postquam istud corpus terminatum est, cadit semper tanquam pars integralis compositionis, vt inferius declarabitur. Notādum.

Item notabit, ꝙ istud corpus habet multa nomina. Vocatur enim Acidum, Acutum, Adam, Almagra, Altum, Alzernad, Aries, Aurum alteratum, tinctum, Cadima, Cancer, Carmeth, Chibur, Cholera, Cinistartari, Corsufle, Dehab, Deheb, dextera, æs æstas, forma viri, Falco, Fex, Gallus, Gophrit, Granusæ Thiops, Hageralzernad, infinitum, Kibrit, lapis indus, indrademus, Lazuli, mane, mars, masculus, Marthek, Oliua perpetua, Oriens, petrastellata, Phison, residentia, rex Raçon, Sol, Subsolanus, Tamuç, tertius decimus, Thelima, Thion, Thita, Vau, Vena Virago, Toarch, Xit, Zahav, Zumech, Zumemelazuli. Et etiam multis aliis nominibus appellatur à sapientibus. Quæ quidem nomina non sunt ei attributa secundum vnam rationem, seu proportionem. Nam sapientes, qui vocauerunt illud Acidum, & cætera, dixerunt Notādum. Synonyma

sic propter suam alteratam complexionem. Calidæ enim hæc omnia & siccæ complexionis sunt cum alterentur. Qui vero nuncupauerūt ipsum Aduma, gummam rubeam, oleum rubeum, rubedinem, rubinum, Sericon, substantiam rubeam, sulfur rubeū, vitellum, vitriolum rubeum, propter colorem rubeum hoc dixerunt. Qui autē nominauerunt ipsum ferrum, oleum martis, propter impotentiam fusionis. i. duræ hoc dixerūt. Nā cum hoc corpus per decoctionem priuatum sit humiditate superflua, quæ faciebat ipsum fluere, & necesse sit corpus siccum non fluere, ideo vocauerunt id ferrum, quia prę aliis metallis ferrum dicitur maximè fixum. Sic etiam istud corpus per priuationem superfluæ humiditatis, quæ faciebat ipsum primò fluidum, modo est necesse, vt remaneat fixum. Nā omnia corpora non fixa, fixantur per talem priuationem humiditatis, quæ vocata fuit calcinatio à multis sapientibus. Vnde inquit Geber, calcinatio est rei per ignem purificatio, seu pulverizatio ex priuatione humiditatis partes consolidantis, & fluere facientis. Et causa inuentionis calcinationis luminarium, argētorúmque viuorum insimul est, vt ibi magis, & melius densetur terra, terræ residuæ in luminaribus conuersa. Sic ergo fit per priuationem humiditatis, quod erat volatile fixum, & quod molle durum. Item fit mutatio de natura in naturā. Et de aqua in ignem secundum naturales: vt legitur in turba. Item mutatio cōplexionū, vt de frigida & humida cōplexione in calidam & siccā. Seu de phlegmatica in cholericam, secundum physicos. Item fit quod erat spirituale corpo

Complexio

Color rubeus.

Impotentia fusionis.

Calcinatio quid.

Cur nibēta.

corporeum, secundum authorem perfecti magisterij. Item fit de manifesto occultum, secundum rhodianum in libro trium verborum.

Sciendum est item, quòd in vnoquoque corpore sunt tres dimensiones scilicet longitudo, latitudo, & profunditas, Philosopho teste, primo cæli.

Longitudo, latitudóq; est id corporis, quod manifestè apparet, nostróque visui primum subiacet. Exempli gratia, corpus nostræ artis in prima sua dispositione est album, & ita apparet prima facie, quia dicimus ipsum frigidum, & humidum, vt est. Rhodiano sic asserente, corpus nostrum est aquaticum, quia est frigidum & humidum, & aqua est frigida & humida. Humidum autem fluit. Quod vtique verum est, & talis dispositio dicitur corporis longitudo, ac latitudo. Dimentio triplex.

Altitudo verò est illius medicinæ dispositio, per [illegible] mitur ad profundum, quæ nostra medicina est, & est vita altitudinis, ac profunditatis, tanquam medium inter duo extrema, seu contraria, per quod in extremum peruenitur, quia impossibilis est transitus de extremo ad extremum sine medio: teste philosopho, sexto Physicorum. Sæpe enim dictum est, quòd materia prima artis est humidę & frigidę cõplexionis, quam si volumus facere trãsire ad medicinam dispositiuã, necesse est vt altera qualitas destruatur in ea. Destruitur autem per putrefactioné. Nam frigidum & humidum per putrefactionem inspissatur, & eius humiditas vertitur in siccitatem, & sic fit transitus ad medicinam dispositiuam, quæ est caliditas & siccitas, quæ sit Altitudo.

Natura tamen à frigido & humido frigiditatem, & à calido & ſicco ſiccitatẽ recipit, & fit corpus. Poſteà vero per calorem exceſsiuũ, ſi qua humiditas remanſit in corpore, fit tranſitus ad contrarium, deſtruendo frigiditatẽ & introducendo caliditatẽ, quę diſpoſitio dicitur pro fundũ, ſeu occultũ corporis. Et hoc patet in libro pfecti magiſterij in particula illa ferrum.i. Sulfur rubeum in ſua altitudine eſt frigidum, humidum, calidum, ſiccum, cholericum, rubeum, acutũ, odoriferum, maſculinum, &c.

Qualitates Sulfuris rubei.

Hactenus viſum eſt qualiter materia, id eſt Sperma metallorũ Arg. viui paſsiui bene diſpoſiti conuertitur de natura in naturã, ſcilicet de frigiditate & humiditate in caliditatem & ſiccitatẽ formæ Auri actiui perfectæ tincturæ. Et quia in iſto puncto maior pars ſapientum incipit loqui, vt Alphidius de Minera, qui dicit, ſulfur rubeum. Lucas vero, maſculinum, cum dicit: Accipite Márthek: & dealba eum, &c. Et plures alios ſapiẽtes poſſum⁹ adducere in eãdem ſententiã, quos in præſentia omittimus breuitatis gratia. Ratio autẽ, quare omnes ferè initium ſumpſerint ab iſta forma rubea, eſt: quia iſta forma rubea eſt principiũ totius Tincturæ, nec fit Tinctura vera ſine ea. Vnde Roſinus inquit: Scitote ꝙ non fuit aliquis, qui in hac arte verbum dixerit omni velamine denudatũ præter Hermetem. Is enim dicit: Scitote quòd nõ fit in tinctura vnquã, niſi ex rubeo Iapide.i. Auro fuluo cum Arg. viuo rubificato. Item Géber de Eſſentia (.i. ſubſtantia) Solis aſſerit: ꝙ Sol creatus eſt ex ſubtiliſsima Arg. viui ſubſtantia, & ex modica ſubſtantia Sulfuris

(me-

metallici mundi,& purę rubedinis,fixi,clari,& à natura sua mūdati, tingent is illam substantiam. Item Géber dicit de sole:Aurum est pretiosissima metallorū forma,& tinctura rubedinis:quia tingit,trāsformat,& illuminat omne corpus, quoniam lumen est,& tinctura vera, & perfectio totius operis diuini, quod Deus electis suis largitur: cui sit laus semper,honor,& gloria. Forma metallorum.

Requisita Voarchadúmicæ artis.

Caput quartum.

PRæter ea instrumenta(quæ non pauca reperiuntur,Vicctio teste) Affinationis, scilicet Aurifabrilis,Cudimiæque,quæ singula ad artem pręsentem Voarchadúmicam,tanquam eam ingredientia requiruntur:nonulla etiam ad propositū scientia,summatim resumendo, enucleabimus.

A

AEquilanx,cum ponderibus iustificatis,vt infra. Synonyma

Aër cum Plumbo nigro mundatus:& cū materia prima artis,aliter lux minor vocatur,&c.

Alteratio mixtionis.

Aludel, aliter venter equi confectum ex lapide lebétum,qui in diocesi Mediolanensi inuenitur, in loco vocato Chiauena, & vico nomine Piúr, petra columbina, tufo Veronensi,terra argillæ, crucibulorum,seu valentina,&c. Synonymą

Anthybar aliter Márthek,& cætera.

Aqua,aliter Arg.viuum,& cætera. Synonymą

Synonyma. Aqua cæleſtis calida, & frigida, aliter pluuialis, &c.
Synonyma. Aqua diuidens.
Arena alba.
Artificem vnctum gratia, morigeratúq; liberum ac liberalem.
Argumentatio mixtionis.

B

Balneum arenæ.

C

Cácabus confectus ex terra valentina.
Cæmentum.
Calor temperatiſsimus.
Carbo.
Synonyma Carahá confectum ex Lapide lebétum (vt ſupra) petra columbina, tufo veronenſi, vel terra argillæ, crucibulorum, ſeu valentina, &c.
Catinum ligneum.
Chirotheca.
Synonyma Chlepſydra, aliter Horologium, &c.
Cryſocolla.
Cinericium.
Synonyma Coagulatio me Adumà, vel Acidi, &c.
Synonyma Corruptio mixtionis, aliter putrefactio, &c.
Craticula ferrea.
Crucibulum ferreum.
Cupella.

D

Dimenſiones.

E

Electio ingredientium.

F

Filtratorium vas ligneum cum fundo marmorino.
Fixatio Animæ cum spiritu in corpore olei vitri.
Fornax cū furnis, & latrina ærea, aliter Equus, &c. Synonyma
Fusio,

G

Generatio corruptionis mixtionis.

I

Ignis, aliter Lux maior, &c. Synonyma
Ignis albus viuus, aliter Calx alba viua, &c. Synonyma
Ignis alienus, aliter Fimus equinus, &c. Synonyma
Ignis alterationis.
Ignis augmentationis.
Ignis corruptionis.
Ignis fixationis.
Ignis fusionis.
Ignis generationis,
Ignis sublimationis, aliter subtiliationis, &c. Synonyma
Insertio iustificationis, aliter Ligatura, &c. Synonyma

L

Lutum tomenti.

M

Manica.
Materia metallorum, aliter Arg. viuum, &c.
Materia prima artis, aliter corpus, &c. Synonyma
Mixtio elementaris Animæ cum Arg. viuo. Synonyma
Mixtio spiritualis Animæ cum oleo vitri.
Modi operationum.
Mundatio Arg. viui, Elementorumq;.
Mutatio loci.

N

Nutus, id est Temporis diuisio.

O

Olla terrea non vitreata.

P

Porfidum molare.

Principia artificialia, naturaliaq;.

Proiectio me adumà tam super insipidum, quàm metallum.

R

Receptaculum ligneum.

Registrum ferreum.

Reiteratio miscibilium.

S

Sacculus ex tela alba.

Spumatorium instrumentum ferreum.

Sublimatio Arg. viui.

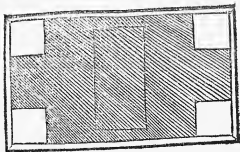
T

Synonyma Terra, aliter oleum vitri, &c.

Tria salia.

Trituratio miscibilium.

FORNACIS MAGISTRALIS Voarchadumiæ deſcriptio.

Caput quintum.

Nter alia quæ acti Voarchadumicæ requiruntur, fornax ſupellectili ſua inſtructa proponitur, ſiue qua nihil prorſus operam poteſt artifex. Hanc ex lapidibus argillæ, ſeu Tufis ſectis, & luto tomenti diximus conſtruendam: iuſta modulum hic infra poſitum. Quatuor igitur Columnæ ſuis baſibus innixæ: altitudinis pedum trium & ſemis, ad quatuor angulos ab inuicem, longitudinis trium pedum, & totidem ſemipedum, latitudinis autem duorum pedum, diſcretè erigantur. Tria inter ſe ſtrata ſeu pauimenta, interuallis duobus diſtincta (medium, ſcilicet ab infimo, quiuis ſemipedibus in arcus ſuſpenſum, à ſupremo vero ſemiſſe

Columnæ.

Tria ſtrata.

Panimentū medium. misse gemino cessum) continentia. Hoc inquam

Dom' ignis medium pauimentum (vbi iacet ignis) spondilibus dimidij semis hinc, & hinc septum pedis crassitudine sternatur. In cuius medio foculare, seu domus ignis quadrangulari forma statuatur, cuius latera per transuersum duorum pedum cum dimidio semis, reliqua verò duo trium semipedum spatiū me-

Cratis ferrea. tiantur, cum sua crate ferrea super verram ferream semipedalem in obice, seu nembello (vt vulgus appellat) sita, octauo pedis circundata, cum quatuor

Portæ. portis, cuiq; lateri sua, quarum duæ interiores (vnde flamma, ceu per caminos æstuet in furnos) dimi-

Furni. diati semipedis, exteriores autem ferreæ clauden-

Registrum. tes, dimensionem semis capiant. Furni autē vtrinq; ad longum fornacis, pedis mensuram occupent. Registrum item ferreum, alteram interiorum portam obturas, tantum sit, quanta fuerit altitudo, ac latitudo interualli, ab hoc ad supremum pauimentum. Subter cratem vero, vbi cineres igniti cadent

Latrinæ dimensio. (ob euitandum ignis periculum) fiat Latrina ærea longitudinis duorum pedum, latitudinis vnius, & totidem altitudinis, semiplena semper aqua, cū qua-

Supremum pauimentū. tuor rotis, & annulis duobus, leoninis capitibus infertis, quibus impelli posit, & extrahi. Supremum

Canna. tandem pauimentum siue planum circumuallletur mœnibus dimidio semisse crassis. In eius medio Canna situetur altitudine trium semipedum, semissis vero capax per diametrum, tunicata autem di-

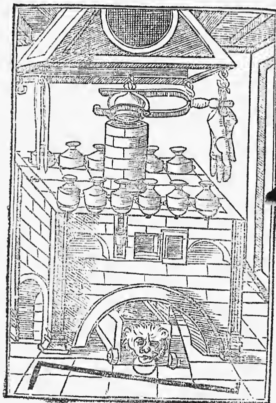
Plani area. midiato semipede, cum obice ab intus. Eius plani area per longum fornacis strata, cannæ & sui contraforti interuentu diuisa pedem latitudinis habeat,

cum

cum ſpiraculo ad vtrunque extremum nihiloplus aperto, quàm dimidiati ſemipedis dimidio. A dextris cannæ ſex lapidei Aludel cum ſuis lapideis Carahà, ſemiſsis capaces, tam in altitudine, quàm latitudine, totidémque à ſiniſtris ponantur. Sic erit tota fornax in omni ſua dimenſione conſummata. Addito cannæ operculo terreo, ſuis cum gingiuis ferreis armato, inſerto obici: cuius capulum ſit inſtar forcipis: longitudinis trium pedum & ſemis, ipſum amplectens operculum, in modum vectis retorti. Spiraculum Aludel. Carahá. Operculũ.

Modulus

MODLVS FORNACIS MAGISTRALIS
In actum educo.

Summarium Voarchadúmiæ.

N 1	N 2	N 3	Numeri naturarum salũ materiæ primę artis.
CALIDI SICCI.	AER	HVMI FRIGI	Qualitates primæ materiæ prædictæ.
IGNIS.	TERRA.	AQVA	Elementa cũ materia metalloru, oleiq; vitri.
G	DIES.	10 T	Mundatio, Clauis. 1.
R I	1	I E	Mixtio, Cla. 2.
A		7 M	Corruptio, Primus mot⁹: Cla. 3. & primũ punctum.
D		5 P O	Generatio, secũ. mo. Cla. 4. An. tert. mo. Cla. 5. Fix. q̃r. mo. Cla. 6. & sec. pũctũ.
		3 R	Alte. cũ loci mutatione, quint. mot. Cla. 7. & ter. punctum.
SVL	RVBEVM.	SVR A	Minera perpetua, Fundamentum artis.

Res neceſſariȩ Voarchadúmicæ artis.

Caput primum.

Vltimodè in præcedentibus portionibus traditũ fuit, quid ars Voarchadúmica eſſet, quidq; tractaret, ac in ſe contineret: necnon qualia ſint ignis, aër, & aqua metallica: inſimul rubificata, ac terra potentialis, aliáque diffuſè ſuperius enarrata. Modò reliquum eſt, quod ſupereſt artis explere, ac literis tradere. Igitur lector ſolertiſſime, per Chómer riſón me aa melachot materiam primam artis naturæ uitri notabis.

Notandũ.

Per Muchábelim recipientes, Mecúbalim recipientium.

Per Cheſſeph chái, Arg. viuum, ab Arg. viuo cum arena alba per ignem ſepties mundato.

Per Gophrít, ſulphur rubeum, quod eſt Marthek ſepties multiplicatum.

Ithochodut horucot, Iachid baruchot, Vnionem ſpirituum, hoc eſt ignem, & aërem, albumen ouorũ gallinarum nuncupatum.

Et per Douor, Dauar echád, vnam ſolam rem, nempe argillam crudam ſimplicem, oleum vitri, Aurum, Argentum, Argentúmque viuum diſponentẽ, conuertentem, conſtringentem, ligantem, necnon

dantem

dantem proportionem.

Superfluum enim, immo absurdum esse arbitramur speciatim quæ, quot, & qualia sint elementa metallica, naturaliáque, in Voarchadúmicæ cabalisticum magisterium metallorum ingredientia aliter differi à nobis. Quid itẽ sit forma, quid materia prima artis, quid materia metallorum. Item quid medium dispositiuum. Rursum quid oleum vitri, quid Aurum, quid Argentum: quid deinde Arg. viuum de corde Saturni, id est de visceribus terræ, quid denique Argilla cruda simplex, silentio præterire DECRETVM fuit. Nam hæc vti prima elementa, & sine quibus maiora sciri non possunt, cuilibet, vel mediocriter erudito notandum esse censemus. Notandũ.

Consumatur autem arcanũ hoc mysterium fimi equini, hoc est ignis, medio (vt iã diximus) sub N. V. T V, determinatóque temporis spatio, cum tricruci Gradu illo huiusmodi sicut superiùs elucidauimus, [illegible] vlterior erit sermo in sequentibus.

Quanto temporis dierũ, scilicet & horarũ spatio opus sit in operatione, ac reiteratione.

Caput secundum.

	Dies, &	Horæ.
N .	Sex indicat, &.	12 . in corruptione
V .	Decem in genitura.	
T .	Nouem, &.	12 . in augmentatione.
V .	Decem denique in fixatione cum alteratione per loci mutationem.	

Motus nanque iam dicti omnes tricruci illo Gra-

du terminandi ſunt.

Summa vero dierum ſimul cum horis ſunt dies.36.

Septenario autem numero cribrationes.i. reiterationes omnes perficiuntur. Quare horum omnium vna congregatorum dies omnes ſunt.52.

Carbonum quantitas pro Voarchadúmiæ complemento.
Caput tertium.

Rror, cui ſtatim emergenti non occurritur, poſtea in imméſum auctus facilè non conceditur emendari. Ne quid igitur ob negligentiam noſtram inopere huiuſmodi deſideretur ad perfectionem requiſitum, ſubdimus etiam Carbonum quãtitatem. Nam ſine hac nunquam voti ſui compos artifex euadet.

Carbonum quantitas.

Huius ergo ſumma eſt.84. Corbarum ad menſuram, qua venetiis vtimur, vna ſcilicet pro quotis quibuſque trinis diebus, Aduma exiſtente librarũ.473. Oz.0. quòd.1. k.15. g.3. Quæ ſunt Poſtæ.23. Rubus.1. Marchæ.6. & cætera. Vna ſupra Decem partes plumbi nigri proiecta.

Medicinæ Voarchadúmicæ reiteratiões alteratiuę.
Caput quartum.

M.

N medicinæ autem Voarchadúmicæ reiterationibus cadit vna ſupra. C. partes, ſupra. D. partes, & ſic in reliquis. Vnus itaque, trinúſque ineffabilis Opi-

(e)x laudetur per sæcula cūcta, qui sua bonitate im(m)ensa Cabalisticis metallorum (hoc est visu perci(pi)entibus) tantum gratiæ, munerisque largitus est.

Schema de proportione argenti.

Caput quintum.

(A)rg. minus perfectum.		Aes minus imperfectū.
.7.	1008.	1.
.6.	864.	2.
.5.	720.	3.
.4.	576.	4.
.3.	432.	5.
.2.	288.	6.
.1.	144.	7.

Mixtio Argenti proportione diuisa.

(Ar)genti puri.	Proportio..	Respondentia.	
K. .576.	K. .576.	Oz .iiii.	
.612.	.540.	.iiii. ꝙ.i.	Principium alterationis Argenti.
.648.	.504.	.iiii. ꝙ.ii.	
.684.	.468.	.iiii. ꝙ.iii.	
K. .720.	K. .432.	Oz .V.	
.756.	.396.	.V. ꝙ.i.	Bona alteratio.
.792.	.360.	.V. ꝙ.ii.	
.828.	.324.	.V. ꝙ.iii.	Nostra alteratio.

	K. .864.	K. .288.	Oz. vj.	
Bona alteratio.	.900.	.252.	. vi.	q. i.
	.936.	.216.	. vi.	q. ii.
	.972.	.188.	. vi.	q. iii.
Nostra alteratio.	K. .1008.	K. .144.	Oz. vii.	
Bona alteratio.	.1024.	.128.	. vii.	K. 16.
	.1044.	.108.	. vii.	q. i.
Ligatura.	.1080.	.. 72.	. vii.	q. ii.
Veneta.	.1092.	.. 60.	. vii.	q. ii. K. 12.
Moneta	.1116.	.. 36.	. vii.	q. iii.
Cinericiũ.	.1128.	.. 24.	. vii.	q. iii. K. 12.

In proportione Auri schema. Caput sextum.

Aurũ magis perfectũ.		Argentũ minus perfectũ.
.11.	22.	..1.
.10.	20.	..2.
..9.	18.	..3.
..8.	16.	..4.
..7.	14.	..5.
..6.	12.	..6.
..5.	10.	..7.
..4.	.8.	..8.
..3.	.6.	..9.
..2.	.4.	.10.
..1.	.2.	.11.

Mixtio Auri in proportione diuisa.

Auri fului.	Proportio.	Respondenti
K. .576.	K. .576.	K. .xii.

Principium alterationis Auri.

.582.	.570.	.xii. g. $\frac{1}{2}$.
.588.	.564.	.xii. g. i.
.594.	.558.	.xii. g. i. $\frac{1}{2}$.
.600.	.552.	.xii. g. ii.
.606.	.546.	.xii. g. ii. $\frac{1}{2}$.
.612.	.540.	.xii. g. iii.
.618.	.534.	.xii. g. iii. $\frac{1}{2}$.

K. .624.	K. .528.	K. .xiii.
.630.	.522.	.xiii. g. $\frac{1}{2}$.
.636.	.516.	.xiii. g. i.
.642.	.510.	.xiii. g. i. $\frac{1}{2}$.
.648.	.504.	.xiii. g. ii.
.654.	.498.	.xiii. g. ii. $\frac{1}{2}$.
.660.	.492.	.xiii. g. iii.
.666.	.486.	.xiii. g. iii. $\frac{1}{2}$.

Bona alteratio.

Nostra alteratio.

K. .672.	K. .480.	K. .xiiii.
.678.	.464.	.xiiii. g. $\frac{1}{2}$.
.684.	.468.	.xiiii. g. i.
.690.	.462.	.xiiii. g. i. $\frac{1}{2}$.
.696.	.456.	.xiiii. g. ii.
.702.	.450.	.xiiii. g. ii. $\frac{1}{2}$.
.708.	.444.	.xiiii. g. iii.
.714.	.438.	.xiiii. g. iii. $\frac{1}{2}$.

K. .720.	K. .432.	K. .xv.
.726.	.426.	.xv. g. $\frac{1}{2}$.
.732.	.420.	.xv. g. i.
.738.	.414.	.xv. g. i. $\frac{1}{2}$.
.744.	.408.	.xv. g. ii.

		.750.		.402.		.xv. g. ii. $\frac{1}{2}$.
		.756.		.396.		.xv. g. iii.
		.762.		.390.		.xv. g. iii. $\frac{1}{2}$.
Ligatura. Veneta.	K.	.768.	K.	.184.	K.	.xvi.
		.774.		.378.		.xvi. g. $\frac{1}{2}$.
		.780.		3.72.		.xvi. g. i.
		.786.		.366.		.xvi. g. i. $\frac{1}{2}$.
		.792.		.360.		.xvi. g. ii
		.798.		.354.		.xvi. g. ii $\frac{1}{2}$.
		.804.		.348.		.xvi. g. iii.
		.810.		.342.		.xvi. g. iii. $\frac{1}{2}$.
	K.	.816.	K.	.336.	K.	.xvii.
		.822.		.330.		.xvii. g. $\frac{1}{2}$.
		.828.		.324.		.xvii. g. i.
		.834.		.318.		.xvii. g. i. $\frac{1}{2}$.
		.840.		.312.		.xvii. g. ii.
		.846.		.306.		.xvii. g. ii. $\frac{1}{2}$.
		.852.		.300.		.xvii. g. iii.
		.858.		.294.		.xvii. g. iii. $\frac{1}{2}$.
Bona alteratio.	K.	.864.	K.	.288.	K.	.xviii.
		.870.		.282.		.xviii. g. $\frac{1}{2}$.
Nostra alteratio.		.876.		.276.		.xviii. g. i.
		.882.		.270.		.xviii. g. i. $\frac{1}{2}$.
		.888.		.264.		.xviii. g. ii.
		.894.		.258.		.xviii. g. ii. $\frac{1}{2}$.
		.900.		.252.		.xviii. g. iii.
		.900.		.246.		.xviii. g. iii. $\frac{1}{2}$.

K. .912.	K. .240.	K. .xix.		
.918.	.234.	.xix.	g. ½.	
.924.	.228.	.xix.	g. i.	
.930.	.222.	.xix.	g. i. ½.	
.936.	.216.	.xix.	g. ii.	
.942.	.210.	.xix.	g. ii. ½.	
.948.	.204.	.xix.	g. iii.	
.954.	.198.	.xix.	g. iii. ½.	
K. .960.	K. .192.	K. .xx.		Bona altera
.996.	.186.	.xx.	g. ½.	tio.
.972.	.180.	.xx.	g. i.	Nostra alte
.978.	.174.	.xx.	g. i. ½.	retio.
.984.	.168.	.xx.	g. ii.	
.990.	.162.	.xx.	g. ii. ½.	
.996.	.156.	.xx.	g. iii.	
.1002.	.150.	.xx.	g. iii. ½.	
K. .1008.	K. .144.	K. .xxi.		
.1014.	.138.	.xxi.	g. ½.	
.1020.	.132.	.xxi.	g. i.	
.1026.	.126.	.xxi.	g. i. ½.	
.1032.	.120.	.xxi.	g. ii.	
.1038.	.114.	.xxi.	g. ii. ½.	
.1044.	.108.	.xxi.	g. iii.	
.1050.	.102.	.xxi.	g. iii. ½.	
K. .1056.	K. .96.	K. .xxii.		Bona altera
.1062.	.90.	.xxii.	g. ½.	tio.
.1068.	.84.	.xxii.	g. i.	Nostra alte
.1074.	.78.	.xxii.	g. i. ½.	ratio.

		.1080.		..72.		.xxii.	g.	ii.
		.1086.		..66.		.xxii.	g.	ii. $\frac{1}{2}$.
		.1092.		..60.		.xxii.	g.	iii.
		.1098.		..54.		.xxii.	g.	iii. $\frac{1}{2}$.
Bona alteratio nostra alteratio.	K.	.1104.	K.	..48.	K.	xxiii..		
		1110.		..42.		.xxiii.	g.	$\frac{1}{2}$.
		.1116.		..36.		.xxiii.	g.	i.
		.1122.		..30.		.xxiii.	g.	i. $\frac{1}{2}$.
		.1128.		..24.		.xxiii.	g.	ii.
		.1134.		..18.		.xxiii.	g.	ii. $\frac{1}{2}$.
		.1140.		..12.		.xxiii.	g.	iii.
		.1146.		...6.		.xxiii.	g.	iii. $\frac{1}{2}$.

Res magis principales ad Voarchadúmiam pertinentes, ſub nota, cum oſtẽſione prædictarum notarum.
Caput ſeptimum.

Etamorphoſin quidẽ Arg. viui animati palàm, abundéque, ac dilucidè præſenti volumine, lector peritiſsime (vt clarum eſt tuæ ſapientiæ) iam ſolo eius intuitu publicauimus. Normam item eius ad finem vſque perfectum redegimus. Nunc autem prolixitati, laborique hæredum doctrinæ huiuſmodi conſulentes, abſcondita magis reuelando, paucis arcani huius myſterium reſeramus. Dicimus nanque ſapientum Lopas tres eſſe: animalem ſcilicet vegetalem, & mineralem. Perfecturus itaque animalem, ab animatis ſumat initium, ſine

Lopa ſapiẽtum triplex

ſine quo,& congruo temporis ſpatio, idæam educi viuentem minimè poſſe ſciat. At vegetalem ſimiliter cupiens, illud non ignoret, granum cadens in terram ni moriatur, ſolum eſſe mãſurum & infructuoſum. Mortuum verò fieri fertile. Si denique appetat mineralem, votum nequaquam ſortiturum ſe agnoſcat, ſine proceſſu, atque intelligentia. 448. 400.344.&,512. Quare quiſque ad audiendum aures arrigat. Apertè equidem iam ſupra, infráque patefecimus quicquid ſapientes hactenus inuolutum ſuis enygmatibus,& inuolucris ſcripſerũt. Noticiam igitur tanti, tamque mirandi myſterij ſub elementi nomine illo denotati quicunque nanciſcetur, per ſacroſanctum dei nomen, eum admonemus & adiuramus, ita cautè ſeruet, ita ipſum tractet, ne panis filiorum Alchimiſtis, indigniſue tantum munus ſponte noſtra, elargiamur.

Notarum prædictarum Voarchadúmicæ artis oſtenſio.

I..9.A..1.A..1.T.19.
G..7.E..5.Q..16.E..5.
N.13.R.17.V.20.R.17.
I..9.I..9.A..1.R.17.
S.18.S.18.E..5.AE..6.

56.	50.	43.	64.
8	8	8	8
448.	400.	344.	512.

Epilogus

Epilogus prædictorum. Caput octauum.

IAm igitur quæ ad Aurifrabilem, Cudimíam, officinam nummariá, & cabala metallorum, ad metallorũ perfectioné arcana pertinentia sunt, præter materiam primam artis, ad minereq; Argenti & Auri duarum rubearũ, Theoricam, ac Practicam, proportionémue requisita, Denique mysterium ipsius artis Voarchadumicæ penitus contra Alchímiam, haudq; parũper distinctam ab Archimía, & Sophia, ad tuam, lector candidisimè, contemplationem ædidimus. Pro quo detnde in speculo nostro Domino æterno omnipotenti aspirante (si hæc non displicuisse cognouerimus) altiora profectò reuelabimus pro nostra singulari erga virtutis indagatores, & cupidos veritatis beneuolentia, animiq; gratitudine, ac sinceritate.

Authoris excusatio de multifario vocabulorum vsu in Voarchadumica facultate.
Caput nonum, & vltimũ.

AEquum, sanè, fore arbitramur, lector solertisimè, cum Voarchadumicam facultatem vocibus ei consentaneis hactenus explicuerimus, vt nobis veniam præbeant eruditi Grammatici, vti solent cæteris disciplinarum professoribus, si quippiom hoc in nostro volumine scriptum, aut obsoletis (vt aiunt) vocabclis præter, vel contrr maiorum decreta dictum sit. Id enim non temere, seu negligentia, ignorantiáue factum putent.

Sed iure nempe ipsius professionis ita exigētis euenisse. Aut forsan tollendæ æquiuocationis gratia ipsius vocis, vel sæpius indicandæ verioris proprietatis occasione, vocam quempiam vsurpatam fuisse, qua promptius aliquid arti consentaneum, ac præter solitum vsum, veros tamen cōceptus pręferente decuent enucleasse. Quandoquidem nulli authorū (nostro non solum iudicio, sed communi omnium cōsensu) in quacunq; scribētium facultate hoc negatum existit: quin nonnullis, ac veluti propriis terminis vti liceat, atque suum seruare stylum, ne proprios artis illius excedere, vel egredi limites (quod omnino profanum esset) videantur. Cui (sanè) veritati apertissime astipulatur illa peripateticorum principis doctrina edocentis (in genere relationis) oportere aliquando pro explicandis rerū proprietatibus, nomina cōfingere. Quamobrē & nos hunc scribendi morem seruasse, ipsa ita exigente Voarchadúmica facultate, nemo succenseat.

Aeditionis meta.

Oarchadúmia à Ioāne Augustino Pantheo Venero sacerdote ædita, fœlicibus auspiciis explicit. Regnanta Iustissimo Andrea Griti.

Hymnus ad gratiarum actiones.

Iam Deo exactus

Liber est fauente,

Laus tribu, Patri,

Genitoque, & almo

Flaminis, cunctisq;

Decus sit, atq;

Gloria seclis.

Index contentorum in tribus portionibus huius operis.

A

M

Finis.